

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET ·

LÖRDAGEN DEN 26 DECEMBER 1903

N:R 52 (887)

FÖRRE GENERALTULLDIREKTÖREN G. W. LÖNEGREN.
HOFFOTOGRAF C. ROSÉN FOTO.

ÄNKEFRU SOPHIA BODMAN. EFTER EN AMATÖR-
FOTOGRAFI.

FRU SOPHIA LÖNEGREN, FÖDD BODMAN. HOF-
FOTOGRAF C. ROSÉN FOTO.

EN SÄLLSYNT FAMILJEHÖGTID.

DAGEN före julafton firade förre generaltulldirektören G. W. Lönegren och hans maka Sofia Lönegren, född Bodman, sitt guldbröllop härstädes, och samtidigt var det på dagen 75 år sedan generaldirektör L:s ännu lefvande svärmoder, änkefru Sofia Bodman, ingick äktenskap med sin make, öfverinspektoren vid härvarande tullpackhus, advokatfiskalen C. A. Bodman, som afled den 31 juli 1856.

I sitt äktenskap har änkefru Bodman haft 10 afkomlingar, hvaribland nyligen afledne tullförvaltaren i Gefle Carl Bodman, framlidne provinsialläkaren Gustaf Bodman, far till sydpolsfararen lic. Gösta Bodman, samt dottern Sofia, generaldirektör Lönegrens maka.

Gustaf Walter Leopold Lönegren föddes 1828 i Landskrona af en grosshandlarfamilj. Efter aflagda examina inskrefs han i maj 1847 i tullverkets tjänst samt började sin tjänstgöring vid tullkammaren i Landskrona.

Samma års höst började han sin tjänstgöring som e. o. kammarskrifvare i Stockholms packhus, och efter åtskilliga advancement utnämndes han den 3 juli 1863 till tullförvaltare i Norrköping, hvilken befattning han innehade i jämnt 25 år eller till 1888.

Under denna tid verkade han äfven som mycket anlitad kommunalman. Tidigt vald till stadsfullmäktig, var han under flere år kommunalstyrelsens vice ordförande. År 1879 sänd som en af Norrköpings represen-

tanter i riksdagens Andra kammare, deltog han i riksdagsarbetet under inalles 13 riksdagar. Vid ministerombytet i februari 1888 vald till konsultativt statsråd i den nya ministären Bildt, kvarstod han som sådant till hösten samma år, då han utsågs till generaldirektör och chef för tullverket.

Den 15 maj 1897 kunde generaldirektör L. fira sitt 50-årsjubileum som tulltjänsteman, vid hvilket tillfälle medlemmarne af detta ämbetsverk på flerfaldigt sätt gäfvu uttryck åt de tacksamma känslor, de hyste för sin högt uppburne chef.

Med sin maka, med hvilken han är förenad i ett det lyckligaste äktenskap, har generaldirektör L. haft 10 barn, hvaraf 7 finnas i lifvet. Bland dem märkas tullkontrollören Harald Lönegren härstädes, kyrkoherden Ernst Lönegren, föreståndare för Sv. Diakonissanstalten i Stockholm, samt ingenjör John Lönegren i Huskvarna.

Den högt aktade åldringen njuter nu, i hägnet af en blid familjelycka, sin välförtjänta hvila efter en lång arbetsdag, rik på offervilligt nit och sträng pliktuppfyllelse. Det har därför varit Idun kärt att med anledning af den nyss begångna högtidsdagen, som utgjort en ny bekräftelse på lifsharmoniens existens och dess ädla inflytande på individens arbetsinsats, få i bild framställa guldbröllopsparet och den årsälla »diamantbruden».

VID ETT UPPSALA-BRÖLLOP.

NÄR TVÅ mänskoväsen länkas själ vid själ till ett förbund, kunna önsknings ej tänkas vackra nog i sådan stund. Lifvets knappa lyckoskatt glimmar plötsligt så förstorad, att den ej kan gå förlorad och dess glans ej lysa matt.

Kärlek är som vårens stormar kring en vinterstelnad hård, kärlek är den makt, som formar i ett nu en annan värld. Kärlek, det är lifvets must, det är elden från den gnista, som ur himlarna sågs brista, det är kval, men mera lust.

Spörj den fjäderlätta Eros, alla gudars älsklingspilt, när med piln han skjutit ner oss, om hans dåd är grymt och vildt, och han svara skall och le: »tacka mig för sårets smärta, ty då pilen nått ett hjärta, låter jag ett under ske.

Ej till död men lif jag viger
den, som jag till offer valt.
Rundt kring honom våren stiger,
löftets brisar susa svalt.
Allt som förr var mörkt och tungt,
det skall nu som solsky brinna
för en blick ifrån en kvinna
och hans själ skall känna ungt.»

Brud och brudgum, I, som funnit
ha hvarann vid Fyris' å,
medan Valborgseldar brunnit
mot en himmel värligt blå,
gån med lyckan hand i hand,
och må alltid Valborgsgloden
fagert strimma edra öden,
lysa horisontens rand!

Här i ungdomsstadens sköte,
ibland hvita mössors snö,
ha de lyckliga stämt möte —
ungersvennen och hans mö.
Här de svärmat mången stund;
stumma vittnen fingo blifva
Carolina rediviva,
Slottsbacken och Odinslund.

Snart blir tyst i bröllophuset,
tåget öfver slätten går
bort från hemmet, ut i bruset,
dit, där nya hemmet står.
Det blir tomt i gamla bo't,
och i gamla bröst det rister,
ty det känns i trädets rot
för hvar gren, som stammen mister.

Men den smärtan ligger nära
intill glädjens ljusa gräns,
liksom morgonrodnad'n skära
bakom nattens rike spänns.
Stora offer ha ett mål,
det förljufvar offersmärtan.
Drickom då med varma hjärtan
brud och brudgums välgångsskål!

ERNST HÖGMAN.

»HELIGA NATT — STILLA NATT!» ETT MINNE AF PEN.

DET VAR NATT — jultid i den rym-
liga »dortoiren» för fyra i Pension Pri-
mevères, i det soliga Schweiz.

Vi voro »germaner» alla, fast med olika
tungomål. Och det släktdraget hade vi ge-
mensamt, att vi aftonen förut alla gått till
sängs med tunga hjärtan, vid tanken på våra
kära hem, från hvilka vi för första gången
voro skilda vid denna familjernas högtid fram-
för alla.

Hela dagen hade vi arbetat träget för att
hålla tankarna fjärran från hemlandet. Vi
hade hjälpts åt att pryda en präktig gran,
vi hade funderat ut och verkställt allehanda
små öfverraskningar för våra »speciella», och
vi hade vandrat en lång väg för att plocka
järnek och mistel — *le gui* — sagobusken,
som i evigt ljusgröna knippen bekransar de
grå fruktträden vid väggkanten. Rikt belastade

härmed, hade vi återvändt, och nu voro alla
ljuskronor och dörröfverstycken prydda med
mistel, på det vi i skydd däraf skulle kunna
öfverrumpla våra mest omtyckta lärarinnor
med en julkys.

Stackars oskyldiga lilla buskväxt, som i
svekets hand en gång dödade godheten —
efter hvad nordiska gudasagan har att för-
mäla — dess öde har ju blifvit att i tidens
tider alltjämt tjäna sveket till godhetens —
i kvinnans skepnad — förfång!

Vi hade på »germanskt vis» fått fira jul-
aftonen med en präktigt strålande julgran och
gåfvors utdelande, och glädjen — borde ju
stått högt i tak. Men hela dagen hade ve-
modet följt våra spår. Vi hade dolt våra
känslor för hvarandra, vi hade icke velat
tänka, och dock läste vi i hvarandras ögon
den obeskrifliga känsla af kramp, som liksom
hopsnörde våra hjärtan. Ty hur var det väl
möjligt att icke tänka och längta en sådan
dag!

En klingande slädbjällra på vägen kom oss
att i tanken se Brunté där hemma, rykande
efter sista färden till staden, med hela »kanan»
full af alla julens tillbehör. Den snöiga väg,
på hvilken vi vandrade, med granskogen i
fonden och den rodnande aftonhimlen — hvad
liknade den? Och själfva luften, denna milda
snöluft, som vi med välbehag insöpo — hvad
påminde den om? Och dessa småbarn, som
skrattande och hviskande ströko förbi oss,
det var ju småsyskonen, som... Och så där-
inne doften af gran och lack... Det fanns
ju i allt och öfverallt — det kunde icke
döljas eller glömmas, att det var jul — jul
där hemma — med hvilken ömhet vi dröjde
vid det ordet — och *vi* voro ej där!

Minsta lilla oförmodade vänlighet under
dagens lopp hade nära nog bragt oss ur vår
mödosamt tillkämpade fattning, och nu var
ändtligen pinodagen öfver. Vi hade tappert
svalt tårar hela dagen, nu fingo vi krypa till
kojs och somna från eländet!...

Men sömn, sömn, de plågades och sörjan-
des bästa vän, hvar blef du af? Ingen talade
och ingen rörde sig af de fyra, men ingen
sommade likväl. Rastlöst vandrade tankarna
till de fjärran hemmen, de tarfliga eller de
rika, sak samma — i denna stund voro de
furstliga allesammans. Fanns det väl sådana
föräldrar, sådana syskon, ett sådant hem på
hela jordens krets? Nej, intet likt mitt, tänkte
fyra hjärnor med värkande eftertryck. Fanns
det ett enda land i världen likt hemlandet?
Intet, nej intet!

I öfverjordisk dager ter det sig för de i
mörkret blinkande ögonen: den mjuka, böljan-
de slätten, skogen, det gnistrande hvita snö-
täcket mot de mörka granarna, de röda stu-
gorna med hvita knutar och där borta vid
vägkröken den välbekanta, kära hvita gafveln
och det grå taket öfver trädtopparna! Röken
stiger rakt mot himlen ur köksskorstenen...
är det manne julgröten, som kokar?... där
sitter halmkärften redan på sin stång... där
gläfsar Garry... där står far på trappan och
välkomnar julgästerna... mor är visst ännu
vid klenätkokningen... O hemland, o hem!
längtanfulla armar sträckas efter dig i tomma
luften där nere i Pension Primevères i Alper-
nas land. Och hälsosamt erfara ensamma,
sorgsna hjärtan, huru de med alla fibrer hänga
fast vid dig, hur fjärran du än är...

En halfkväfd suck andas genom tystnaden.
Den finner gensvar. Ännu en — och ännu
en. Hvem är vaken? Sofver du ej? och du?
och du?... Äro vi vakna alla?!

Vet ni, att det redan är julmorgon nu.
Låt oss se efter, om det är stjärnklart. Där
finns en stor, stor stjärna, som — som sitter

midt för mitt fönster vid juletid — där
hemma... Se, där är hon! Jag kallar henne
för julstjärnan... Skola vi låta luckorna stå,
så kunna vi ligga och se på stjärnhimlen...

En kort tystnad. Så börjar en klar stämma
sjunga dämpadt genom mörkret, darrande
först, men säkrare, efterhand som andra stäm-
mor förena sig med den. Det är en ung
tyska, som tagit upp den gamla julsången,
och hon sjunger den stilla och högtidligt
genom mörkret:

»Hei-li-ge Nacht! Sti-ille Nacht!»...

Och alla dessa unga hjärtans kval och ve-
mod upplöses omärkligt därvid. Stilla faller
friden, julfriden öfver sorgsna sinnen. Och
när sången tystnar härinne, tages den upp
af vännerna i rummet näst intill. De lyssna
med glädje... Så den vaggar till ro, så ljuft
det kännes nu kring hjärtat.

»He-li-ga natt! Sti-lla natt!»

Ja, nu skall det bli godt att få sofva. God
jul! god jul! ljuder det i korus. Sedan blir
det tyst...

*

Hvem tänker ibland i juletid på de många,
som fira denna högtid fjärran från sina hem?
På unga män och kvinnor, bundna af sin
tjänst, på sjömannen ute på havet och — hvar-
för icke — på den unga pensionflickan i främ-
mande land, som kanske för första gången
får erfara hvad svidande hemlängtan vill
säga.

Endast den, för hvilken deras känslor icke
äro främmande, skänker dem kanske en med-
ömkan tanke. Det är ingen förspild tanke,
de äro den värda. Och dock äro de på
samma gång att lyckönska! Emedan de då,
om icke förr, få upp ögonen för hvad de äga.
I sådana stunder tvinnas de band, som star-
kare än något binda dem vid hem och foster-
land — vid detta fattiga land, som de kan-
ske förut icke känt sig synnerligen fästa vid
och aldrig riktigt uppskattat.

Här går så mången »äldre son» eller dotter
år efter år i sitt hem med mörk blick och
slutet hjärta, utan förmåga att rätt glädjas
öfver och älska hvad han eller hon äger. Allt
detta som ett ordnad familjelif i hemmet
skänker för hvar dag — allt detta obeskrif-
liga af trefnad och lugn, omvårdnad, intresse
och värmande kärlek i detta obetydliga, hvar-
af lifvet består — de taga det som en gif-
ven sak, som kunde det aldrig upphöra, likt
dagars och årstidens växlingar. Det blir för
dem det *vanliga* och mister i deras ögon sitt
behag.

Men ofta, då jag ser ljusen glimma i de
många hemmen, där aldrig någon saknats i
familjekretsen, undrar jag, om dessas julglädje
någonsin blir fullt så rik som deras, hvilka
en gång känt sig hemlösa, fattigare än tiggare,
ute i främmande land eller vid främlingars
rikt dukade bord.

Ett verksamt skönhetsmedel är
det nya toilettpreparatet »Azymolvinaigre» genom
dess inverkan på hudåkommor, ekzem, reformar,
finnar, hudrodnader, pormaskar, skäggsvamp m. m.
Mot *hufvudvärk* och dåsighet är »Azymolvinaigre»
ytterst uppriskande och behagligt. I tvättvattnet
och vid bad är »Azymolvinaigre» för muskel- och
närvsystemet samt för huden utomordentligt väl-
görande. Tillverkas under läkarekontroll vid F.
Pauli's fabrik, Stockholm.

Halsfluss och katarrala åkommor eller
blemmor o. d. i mun och svalg behandlas enligt
framstående läkares intyg bäst genom gurgling
med F. PAULI'S AZYMOL.

Eva Hellman & Co, HUSHÅLLSSKOLA, rek. sin omsorgsfulla undervisning i matlagning, dessertträtter, finbakning m. m. 3 mån. elevkurs. Prosp och Upplys. frift.
Drottninggatan 68. Et. 1886. MATSALAR, särsk. för damer, som följt af centralt läge, godt och rikligt bord, låga priser och därtill rabattkuponger, bland stadens mest besökta.
CAFÉ & BUFFÉ, öppet till 11 e. m. Frukost-, lunch-, supé- o. kaffeservering, Tårtor, bakelser, kaffebröd från eget bageri serv. och säljes här.

SOPHIE EKMAN.

J. E. EKMAN.

FRU SOPHIE EKMAN Å STORA GUBBERO I GÖTEBORG.

I ÖSTRA delen af Göteborg och omgifven af en högstammig, tät park, som skyddande skiljer från stadslifvets oro och vimmel, ligger egendomen Stora Gubbero, hvarest den nuvarande hufvudbyggnaden uppfördes i medlet af 1700-talet och nu utgör det hem, i hvilket kommandörkaptenen J. E. Ekmans änka, fru Sophie Ekman, född Kurck, njuter sin lefnads afton.

Lika obemärkt som byggnaden ter sig från allmänna stråkvägen, hvilken leder där förbi, lika gagnande och värmande utstråla därifrån verkningarna af den människokärlek, som markarne Ekman i form af storartade donationer ofta låtit tillfalla Göteborgs samhälle.

Den 30:de sistlidne november fyllde fru Ekman 80 år, och på ett värdigare sätt, än hvad som då skedde, kunde hon säkerligen aldrig hafva högtidlighällit och minnesfäst dagen. Hon lät nämligen utdela ansefliga belopp till flere välsignelserika stiftelser såsom »Myrornas barnhem», föreningen »Mjölkdroppen», diakonissverksamheten bland de fattiga i Gamlestadens församling, samt särskildt en större summa till Göteborgs barnsjukhus.

Detta var dock endast en fortsättning på den aldrig sviktande offervillighet, som städse präglat kommandörkaptenen Ekmans och hans makas handlingar. Så utgör t. ex. hela det område, hvarå St. Pauli kyrka år 1881 uppfördes, en del af Stora Gubberos ägor, och hela den stora kyrktomten är en gåfva till församlingen därifrån. Templet ligger också fru Ekman varmt om hjärtat, hvarför det ej heller fick glömmas på 80-

årsdagen, då hon förärade kyrkan en utomordentligt fint och väl arbetad altarbeklädnad, utgången från Handarbetets vänner i Stockholm, jämte ett broderadt öfverkast till dopfunten.

Vid kommandörkaptenens död, som inträffade den 21:sta februari 1900, donerades äfven då betydande summor för det allmännas bästa såsom till Sjömanshemmet, Barnsjukhuset, Barnbispningen, Hem för skroflösa barn, Barnkrubban m. m.

Detta är blott de yttre konturerna af den välgörenhet, som på ett så storslaget sätt kommit till synes från familjen Ekman på Stora Gubbero, men oändligt många äro de, som därjämte i tysthet fått röna prof på välvilligt stöd och hjälp af samma gifmilda händer.

Omgifven af barn och barnbarn, samt vackert hugfäst ej blott i samhället som helt

betraktadt, utan jämväl aktad af alla, som personligen haft förmånen njuta af fru Ekmans blida väsen, framlefvor den vördade gamla med jämförelsevis god hälsa sin lefnadsvinter. Och med öppen blick för dagshändelserna samt ett särskildt för armodets barn ömmande hjärta bestämmer och leder hon fortfarande själf utdelningen af sina gåfvor.

Å en gammal väggfast tafta öfver entréen till matsalen i det Ekmanska hemmet läses följande inskription: »Sinnets ro är bästa Gubbe'ro», och förvisso kan den åldriga husmodern med frid i hjärtat lyssna till det samvetets lugna och goda vittnesbörd, som talar ur uppfyllda plikter,

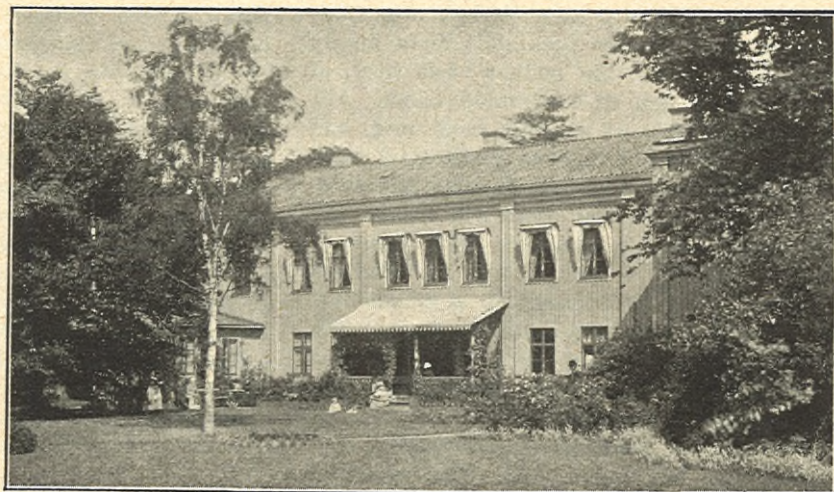
ej blott inom den trängre familjekretsen, utan äfven, som här blifvit fallet, vida därutöfver.

Må därför ljus och glädje spridas öfver hennes lefnads särila aftonstund!

A.B.-C.D.

KORET I S:T PAULI KYRKA MED DEN NYA ALTARBEKLÄDNADEN.

STORA GUBBERO.

BARNKLÄDER

i största urval och till billigaste priser

hos

M. BENDIX

16 Regeringsgatan

och

5 Sturegatan.

FORSEN. SKISS AF ELISABETH KUYLENSTIERNNA.

DE STODO båda och sågo ned i det skummande vattnet; forsens strida skum tog deras tankar, smög sitt brus och sin rastlöshet in i dem.

För hennes blick svindlade det och hon stirrade sig trött på de rasande vattenmassorna. Det var som glede hela hennes styrka bort på de hvitfradgiga topparna, och hon satte sig med en mattad rörelse, som orkade hon endast sjunka samman. Men väl kommen till ro på den stora stenen, där kärleken gjort sina hållristningar i form af sammanbundna namn och pilstungna hjärtan, blef hon lugnare och såg med något af den annalkande ålderdomens stillhet ut mot forsen.

Hon var konstnärinna, en alltjämt mycket uppuren sångerska, och åren hade ej tillåtits förvandla hennes yttre. Hon tedde sig som en skickligt utförd kopia af sitt jag för tio år sedan, och en ytlig betraktare framkastade gärna: »Hon ser märkvärdigt ung ut!»

Det var hennes ständiga sällskap, medhjälparen vid alla hennes konserter, den ännu i sin konstnärliga uppgång stående violinisten, som följt henne hit ut till forsen. De hade på sin sommarturné hittat denna idylliska fläck helt nära en obetydlig, ointressant småstad, och hon njöt af att vara fri för de många människorna och nyfikenheten åtminstone ett par timmar.

Där hon nu satt och såg vattnet oupphörligt glida och glida nedåt eller trotsigt i ett regn af tusentals piskande strålar kasta sig upp mot de rödgrå klipporna, blef hon plötsligt vaken för de gångna årens underliga innehåll. Hon önskade, att han, som stod bara några stenkast ifrån henne, med korslagda armar och ett intensivt spejande uttryck i de mörka ögonen, velat komma fram till henne och liksom slå af molltonen inom henne. Han var så frisk och stark, så obruten som den bygd, där hon först upptäckte honom. Då var han ett barn nästan. Sotig och glad hade han suttit utanför en rykande mila och tralal en låt till dragharmonikans ackompanjemang. Först trodde han visst, att hon var ett skogsrå; hon mindes än hans förskrämda blick och stammande tal, men så lät hon honom taga sig riktigt hårdt om den smala handleden. Då kände han, att det var en lefvande, verklig människa, som stod där, nu sotig på den hvita armen efter hans fasta grepp.

Det var deras första bekantskap. Sedan spelade han och sjöng för henne hela sommaren, hon vistades däruppe i obygd och de blefvo goda vänner, naturbarnet och den unga, bortskämda konstnärinnan. Hennes bekanta hade skämtat öfver hennes svarta skyddsling och vitsat om hennes »kolartro», men icke dess mindre fullföljde hon modigt sin plan,

**Lanolin-
Sana-Tvål.**
garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.
Bästa Barntvål!
25 öre st.
Grumme & Son
Stockholm.

intresserade ett par musici för honom och fick honom med till hufvudstaden att uppfostas. Hennes man hade tyckt, att hon gjorde litet för mycket affär af sin »store fosterson», och barnen hade alltid varit underligt skygga för honom, men nu voro de uppväxta och mannen död. Endast hennes »kolartro» var densamma; eller hade den förändrats på de sjutton år, som förflutit, sedan han märkte henne med sin sotiga hand?

Å, det ville hon inte tänka på, inte frammana, bättre då att minnas, att hon snart kunde bli mormor. Hennes dotter hade i ett glädjestrålade bref anförtrott henne denna väntade lycka, och hennes hygglige måg hade tillagt några rader så vördnadsfulla, att hon kände sig fullständigt hvithårig, fast hon ju ännu hade några år igen till de femtio.

Hon fick en stark lust att veta, hvad han tänkte på, som stod där så orörlig vid branten, stirrande utan att tröttna och utan att tyckas ge akt på, att hans kläder blefvo fullstänkta med glimmande vattenpärlor.

Långsamt reste hon sig och gick, varsamt stödd mot sitt parasoll, öfver det mjuka gräset, förrädiskt döljande en och annan gyttjig fläck, och vidare ut på de tämligen hala stearne till honom. Vid fraset af hennes sidenfodrade klädning vände han sig om.

»Kom inte hit — gå inte så nära!»

Han sträckte afvärande ut armen, lät den falla ned som en bom framför henne. Det underliga, fientliga uttrycket i hans ögon skrämde henne; hon hade ofta den sista tiden sett det lura så på henne under hans buskiga täta ögonbryn, men aldrig velat fråga, ty hon visste, att tystnad ofta är som en vågbrytare; den hämmar den förstörande floden. Och han var ju hennes, hennes själs älskade barn, hennes kvinnohjärtas sena dröm, med tusen osynliga länkar var hans lif och intresse bundet vid henne. Han hade troget, tacksamt följt henne de år, hon måste leda honom vid handen upp till konstens tempel. Nu var han själf präst därinne, större än hon — kanske!... säkrare på sin makt, men därför ej mera fri från det band omständigheterna knutit emellan dem.

»Kjell,» hon lade sina händer om hans arm, »hvad tänker du på?»

Han drog en smula otåligt undan armen och svarade med ansiktet bortvändt:

»Jag tänker på allt det härliga vattnet, som rinner bort till ingen nytta.»

»Du menar att här borde anläggas fabriker, sågverk och andra bullrande industriföretag? Vore inte det synd?»

»Det vore framtid! Du förstår inte, hvad det är att inte äga framtid, inte eftervärld.»

Hon svarade vemodigt: »Det borde väl jag förstå bättre än du. Jag — har ju lefvat längre.» Hon gick nu ut på den yttersta stenen och lutade sig en sekund ned, lockad af det vilda bruset.

Då kände hon med ens hans händer om

sina skuldror, och hastigt, brutalt drog han henne tillbaka.

»Men, Kjell, du gör mig illa!»

Hans ansikte var blekt och under hattbrättena framsipprade stora svettdroppar.

»Jag kan inte se dig stå därute,» mumlade han hest, »det kunde göra mig till förbrytare, och det — det är väl ändå sämre än att vara tiggare.»

Hon blef ängslig. Var det kommet till en sådan storm, att tystnadens vågbrytare ej höll stånd? Då finge hon möta floden — allhärjaren.

Långsamt gick hon tillbaka ned för den gröna sluttningen, och han följde henne. De vandrade båda så tysta och så fort, som gällde det att komma i skydd, innan ett oväder bröt lös. Och ändå var det klar julihimmel öfver dem och en viss mojdad frid i hela naturen. Hon fann en tufva, där hon satte sig. Han stod en stund framför henne, flämtande, upprörd, så kastade han hatten på gräset och strök sig med den kraftiga handen öfver pannan.

»Jag borde aldrig ha följt dig hit. Det bor en dämon i den här forsen.»

»Hur så?»

»Du kan inte höra, hur det hånskrattar därnere?»

Hon skakade på hufvudet. Bredvid henne låg ett helt fång af grässtrån, blad och blommor, som hennes nervösa fingrar ryckt upp. Skulle han nu förklara de där förfärliga orden »förbrytare» — »tiggare». De ljödo inom henne, slogo takt med hennes hjärtas slag.

»Ragnhild!» Det låg en skygg, lidelsefull bön i det sätt, hvarpå han uttalade hennes namn, och plötsligt låg han vid hennes fötter, borrhade hufvudet i hennes knä och mumlade: »Förlåt mig! Förlåt mig!»

»För hvad?»

»För tanken därnere — nyss! Å, den brände mig som eld, och jag visste bara ett, som kunde svalkat den.»

»Tyst! Säg ingenting!» Hon reste upp hans hufvud. »Det är sjukt blod inom dig; jag har märkt det länge, men jag har haft min — »kolartro» på, att det skulle bli sundt igen. Nu är det bäst, att du talar ut. Hvad har forsen sagt dig?»

»Att jag är fågelfri, hemlös och fridlös, att jag bettlar lifvet själf ur en annans händer och låter mitt eget starka lifsbegär rinna bort som vatten i ökensand. Du har aldrig talat kärleksord till mig, men hvarje din handling har varit kärlek, och med dessa tusen små och stora handlingar har du bundit mig. Jag har älskat dig en gång som den svärmande pagen sin unga drottning, och du vet, att jag spelat dig in i mina bästa melodier. Du har fördunklat och förtrollat allt omkring mig, gjort mig rik genom dig, men fattig i mig själf, och jag har de sista åren lidit mera än du anar, mera än all din godhet varit värd, af detta att inte äga en tumsbredd frihet. Allt som mannen tog ut sin rätt inom mig, blef det en aldrig upphörande sargande strid emellan tacksamhetens svärbetalda gäld och kraftvet på egen lycka, och först och främst har min äregirighet marterats af detta: Ingen eftervärld! Du ler — du vet inte, du, hvad det vill säga för en sund natur, en af de obrutna. Det är som att gå öfver brända tomter, där allt sköflats, utom själfva den kolade jorden.»

»Är du kär — är det det,» afbröt hon tvärt, »har du funnit den rätta?»

Han skakade vemodigt på hufvudet.

»Nej, jag har ingen sökt. Du har alltid liksom stängt för min blick. Och när jag ändå såg, var det bortom den kärleken till den

stora, alstrande: den nya generationen. En konstnär har ju i själfva sin konst ett arf och detta ligger ofta som ett spirande frö i marken, döljer sig en hel människoålder och visar sig åter i den nya. Det är lifvets mäktiga krafter, du, och att inte ha rätt att bruka dem...»

»Hvad hindrar dig?» frågade hon ansträngdt. »Jag, tror du! Nej, Kjell, du kan gå din egen väg, om du har mod till det. Jag binder dig ej.»

Hon reste sig. Hela hennes gestalt skälde af smärta, och sorgen öfver förlusten af honom, hennes allt, var så stor, att hon nästan önskade, det han verkligen blifvit missdådare och slungat henne i den sjudande hvirveln.

Han reste sig och rätade upp sin smidiga gestalt. Färgen hade nu återvändt till hans kinder, och han stod där hög och slank. Så rak hade hon visst aldrig sett honom. Sakta lade han hennes arm under sin för att leda henne upp till den väntande vagnen. Han tyckte plötsligt, att han ej hade tid att stanna här längre.

När de kommo upp på krönet, hvarifrån de rasande vattenmassorna kunde öfverskådas bäst, hejdade hon honom.

»Vet du, hvad jag tänkte nyss, när jag såg, hur forsen tvingade allt med sig i sitt skum?» frågade hon och hennes röst var torr af stelnad gråt. »Jag tänkte, att konsten var starkare än lifvet, och jag sade mig, att det enda, som ej skulle rinna bort på årens flod, var det, som konsten födt och alstrat.»

Han stod tyst. Slutligen sade han allvarligt: »Stäckars Ragnhild! Visste du inte, att lifvet är starkare än allt.»

Hon nickade. Han hade visst redan kommit långt ifrån. Hon kände hur tårarna stego upp i hennes ögon. Hon ville torka bort dem. När hon skulle taga upp näsduken, prasslade något i fickan: dotterns bref. Å, snart, snart skulle hon vara där, där forsen saktade sitt strida flöde! Mormor! Hon ryckte till.

»Nu gå vi,» sade hon. »Det blir sent annars att komma in till konserten. Den sista vi ge tillsammans.»

»Ja, den sista — turnén är slut!» Han gick framåt med raska steg.

Ett missförstånd

synes hafva uppstått på en del håll till följd af en notis, som i slutet af förra veckan genomgick dagspressen med anledning af Iduns Tryckeri Aktiebolags extra bolagsstämma den 17 dennes.

En och annan har fått den uppfattningen, att jag lämnat ifrån mig tidningen Idun med till densamma hörande publikationer. Detta senare är så mycket mindre fallet, som förhållandet är det rakt motsatta. Jag har nämligen, såsom jag i Idun för den 5 dennes hade äran nämna, från Iduns Tryckeri Aktiebolag lösköpt tidningarna, och var det detta köp, som bekräftades af ofvannämnda bolagsstämma. I stället för att jag under de senare åren nödgats dela min tid och mitt arbete mellan drifvandet af en stor tryckeriverksamhet och ansvaret för tidningen Idun, har jag nu kunnat lämna omsorgen om tryckeriet i andra händer för att själf uteslutande ägna mig åt den tidning, jag för sexton år sedan grundade. Jag hoppas och att härigenom få tillfälle att visa mig förtjänt af det för hvarje år alltmera ökade förtroende, som kommit Idun till del från en ständigt växande läsekrets.

Stockholm den 20 dec. 1903.

Frithiof Hellberg.

Amerikanska Galoscher och Snow-Boots äro bäst och elegantast!

FRÖKEN ELIN CHRONANDER I SIN STUDIO.

SVENSK TEXTILKONST I LONDON.

PÅ EN af de lifligast trafikerade gatorna i South Kensington i London tilldrager sig redan på långt håll den blågula flaggan alla svensks uppmärksamhet. Den flaggan är ju mera ovanlig att skåda i London, hvarför vi genast söka göra oss underrättade hvad det månne vara för svenskt, som döljer sig där bakom.

Vi blefvo på det angenämaste öfverraskade af det vi sågo. Det var en studio, konstnärligt och smakfullt inredd, där en stor del arbeten af vår egen dekorativa konst voro utställda.

Sedan länge har det varit ett önskemål, att det bästa och mest nationella vi äga af dekorativ konst, främst vår textilkonst, skulle vara mera känd och uppskattad samt efterfrågad utom Sveriges egna gränser. Början har redan blifvit gjord på kontinenten genom de många expositioner, som framför allt Handarbets vännen deltagit i. Men det är permanenta utställningar med åtföljande försäljning, som nu behöfvas. I Berlin har Handarbets vännen visserligen en mindre sådan. Men för många orsakers skull är London kanske en bättre vald plats därför.

Sedan några år tillbaka har en ung svenska, fröken *Elin Chronander*, arbetat och sträfvat för att få just vår textilkonst mera känd och eftersökt i London. Ensam i sitt företag och utan rörelsekapital, har hon endast genom sin energi och sin outtröttlighet onekligen utträttat storverk. Den nuvarande utställningen i den vackra studion är ett tydligt vittnesbörd om, huru långt hon nu har drifvit fram sitt arbete. Men endast den, som af egen erfarenhet vet, hvad det vill säga att föra fram till erkännande och framgång ett arbete eller en idé i millionstaden London, endast den kan rätt förstå, hvilka svårigheter och hvilka försäkelser äro förknippade därmed. Och ännu mera så, när man därtill gjort det utan något kapital.

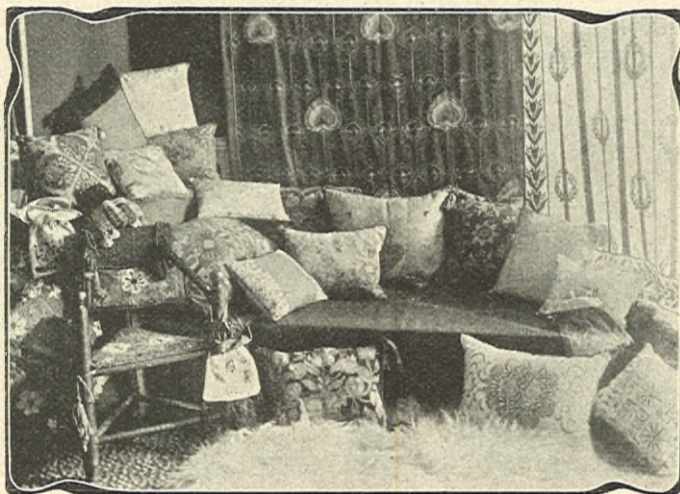
Fröken Chronander började helt anspråkslöst med att köpa upp mindre arbeten, men alltid af konstnärlig halt, från textilaffärerna i Stockholm samt äfven hemslöjdsartiklar och väfnader från olika håll på landet samt från föreningen Svensk hemslöjd.

Men sedan i våras är själfva uppköpet, urvalet och sändningarna långt bättre och fördelaktigare ställda, då Nordiska kompaniet helt och hållet har öfvertagit dem. Det är nu endast genom Nordiska kompaniet, som fröken Chronander tar ut alla sina olika konstindustriella arbeten. Och utom att det ger ett större lugn, att endast från ett håll på fördelaktiga villkor få alla de nödvändiga arbetena, borgar äfven denna firmas namn för, att det endast är det bästa, det mest konstnärliga och gedigna, som sändes ut.

Studion är genom sin oregelbundna form och sitt stora »baywindow» särdeles lätt och tacksam att ordna på ett synnerligen vackert vis. Och man kan vara lugn för att arbetena äfven här komma fram till sin fulla rätt. Många af de arbeten, som vid Nordiska kompaniets utställningar i Stockholm tilldragit sig berättigad uppmärksamhet, finnas här utställda och väcka i London samma beundran som hemma hos oss. Bland konstnärnamnen märker man främst fröken Annie Frykholms, och flere af hennes bästa arbeten finnas nu här.

Utom textila arbeten, som fröken Chronander naturligtvis särskildt koncentrerar sig på, äro äfven en del keramik från Rörstrand och Gustafsberg, konstglas från Kosta samt till sist metallarbeten från olika håll utställda, hvilket allt bidrager att göra studion ännu mera färgrik, omväxlande och intressant.

Engelska tidningar och tidskrifter ha upprepade gånger intresserat sig för fröken Chro-

FRÅN DEN SVENSKA TEXTILUTSTÄLLNINGEN I LONDON.

ners arbete och skrivit de mest berömande artiklar om utställningen.

Vid de »at homes», som fröken Chronander då och då ger i sin studio, samlas där mången gång ett särdeles förnämt och utvaldt sällskap. Och det är ej underligt, att hon med sitt stilla, mjuka väsen, sitt ovanligt sympatiska och behagliga utseende har gjort intryck på en del af den förnäma Londonsocieteten, som hon har haft tillfälle att komma i beröring med. Det är i skydd af några af dess illustra namn, som fröken Chronander säkrare och lugnare har kunnat arbeta sig fram till den ställning, som hon nu har.

London är med all sannolikhet den rätta platsen för ett arbete som detta. Den svenska allmogekonsten är redan förut känd där, om än kanske mest genom hörsagor. Högst retsamt är emellertid att nästan alltid i ett af Liberty's stora skyltfönster vid Regent Street finna »svensk allmogekonst» i form af alla möjliga och omöjliga små träsaker, väskor etc. Det är ej svårt att öfvertyga sig om, att de ej härstamma från Sverige. Troligen äro de »made in Germany». Men då är det bättre vi själfva taga hand om våra gamla

Julglädje för barn och ungdom

till såväl nytta som nöje.

Färglådor för akvarell-, olje-, pastell-, emalj-, porslins- och gobelinmålning.
Målreskrin, stafflier, artiststolar och paraplyer.
Ritmateriel, såsom ritbräden, ritbestick, blyerts- & grafitpennor, skissböcker, block, papper etc.
Kolorerböcker, f r barn, i rikt urval.
Glödräsningsmateriel: apparater med bästa platinaspetsar, stort so timent, träarbeten, äfven med allmogemönster, m. m., allt till billiga priser hos

Wilh. Becker, Stockholm.

Kungl. Hofleverantör.

Bodar: 5 Malmstorgsgatan 5.

24 St. Nygatan 24. — 23 Götgatan 23.

N. B. Priskuranter, ill., på begäran gratis franko.

traditioner och söka bygga upp nytt på den gamla grunden.

Hvar och en, som något känner England, vet förvisso, huru rik och växlande den dekorativa konsten där är, och huru oändligt många insatser engelsmännen gjort inom detta område. Ja, jag vill påstå, att intet annat land i detta afseende kan mäta sig med England. Men just det, som vi mest af allt ha koncentrerat oss på, den textila konsten, ligger där ännu i sin linda. Intet af någon större betydelse har i detta afseende skapats, om vi nu undantaga Burne Jones underbara gobeliner, hvilka väfdes på William Moris' verkstäder vid Meston Abbey, samt några liknande arbeten i samma anda. Men de tillhöra en svunnen tid. Och det är ej förnämligast med

wäfnader, utan med sydda arbeten, som vi skulle kunna tänka på att upptaga någon täflan med Englands egna resurser, plus hela Orientens rika textilindustri, som i en sådan öfverväldigande majoritet fyller London. Men engelsmännen ha genom sin egen högt uppdrifna konstindustri förutsättningar att äfven förstå och uppskatta en annan, jämförelse med Orienten nära besläktad, nationell textilkonst, och detta så mycket mera, som de själfva i stort taget, som sagdt, helt och hållet sakna den. Därför kanske vi kunna hoppas den bästa framtid för den svenska textilkonsten i England och en ljus och glad, mindre bekymmersam tid för fröken Chronanders vackra studio vid Gloucester Road.

CLARY HAHR.

FRÅN DEN SVENSKA TEXTILUTSTÄLLNINGEN I LONDON.

FRIMURAREBARNHUSETS 150-ÅRSJUBILEUM. 1. VY AF BARNHUSET VID KRISTINEBERG. 2. EN AF SKOLSALARNE. 3. GOSSARNES SLÖJDSAL. 4. FLICKORNAS SLÖJDSAL. 5. MIDDAGSSPISNING. A. BLOMBERG FOTO.

ETT 150-ÅRSJUBILEUM. FRIMURAREBARNHUSET VID KRISTINEBERG.

EN AF Frimurareordens ädlaste och vackraste yttringar är det storartade barnhus, som den 19 december firade sin 150:de årsdag. Barnhuset stiftades nämligen 1753 till minne af prinsessan Sofia Albertinas födelse och var först beläget å Ladugårdslandet i en där förhyrd lokal och inrymde då endast 20 barn, omkring 1 år gamla.

År 1756 flyttades barnhuset till egen bostad vid Malmtorgsgatan, nuvarande badinrättningen, där det utöfvade sin välsignelsebringande verksamhet ända till år 1867, då det förlades å den naturskönt belägna egendomen Kristineberg, å Kungsholmen, som direktionen 3 år förut inköpte af hertig August af Dalarne. Frimurarebarnhusets ansenliga fonder hafva till största delen bildats genom donationer af såväl kungliga personer som frimurarebröder samt andra för inrättningen nitälskande personer, hvarom de i lärosalarne uppsatta namntaflorna bära vittne. Utom den gamla byggnaden, som än i dag benämnes

»slottet» och som inrymmer direktionssal, arkiv, bostad för intendenten, lärarinnor m. fl., utgöres det stora etablissementet af tvänne väldiga flygelbyggnader, hvaraf den östra innehåller logement för ett 70-tal äldre gossar, lärosalar, verkstäder m. m. och den västra logementer för 36 flickor, 30 mindre gossar, matsalar, kök, inredt för ångkokning, arbetsrum för flickor, sjukrum och bostäder för personalen m. m., samt en särskild stor och tidsenlig gymnastikbyggnad.

Uti barnhuset intagas fattiga barn i en ålder mellan 6 till 10 år och framför andra de, som äro mest värnlösa samt blottställda för nöd och vanvård.

Under vistelsen där åtnjuta de, nu omkring 140 barnen, allting fritt; undervisas utom i skolan, likställd med hufvudstadens folkskolor, äfven uti olika handtverk samt kvinnliga handarbeten. De kvarblifva vid inrättningen till omkring 15 års ålder, då de, efter undergången konfirmation, beredas platser uti allmänna lifvet, och är det ett särdeles glädjande och för inrättningen hedrande faktum, att de allra flesta i lifvets, stundom hårda, skola utbildas till dugliga och verksamma människor, hvilka visa sin tillgifvenhet för det gamla »hemmet» genom ofta förekommande besök,

genom välvilliga gåfvor till nuvarande generation samt till och med testamentariska donationer ända från Kapkolonien.

150-årsdagens festlighet hade en synnerligen högtidlig prägel och bevistades äfven af konungen, som vid sin ankomst hälsades välkommen af kronprinsen, styrelsens ordförande. Efter det barnen hälsat konung Oscar med kungssången, hölls föredrag af barnhusets lärare och präst pastor Carl Bergö. Högtidligheten afslöts med sång och utdelning af premier åt barnen.

Utom bilderna från själfva barnhuset meddela vi också porträtt af inrättningens intendent major O. W. Smith samt af dess lärare och präst, pastor Carl Bergö.

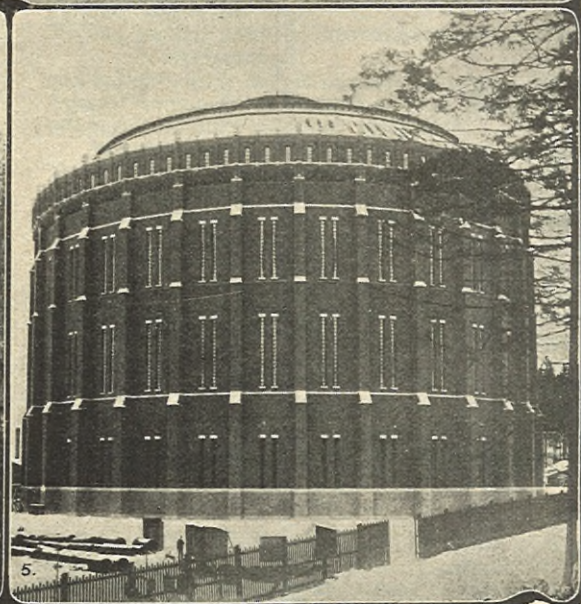
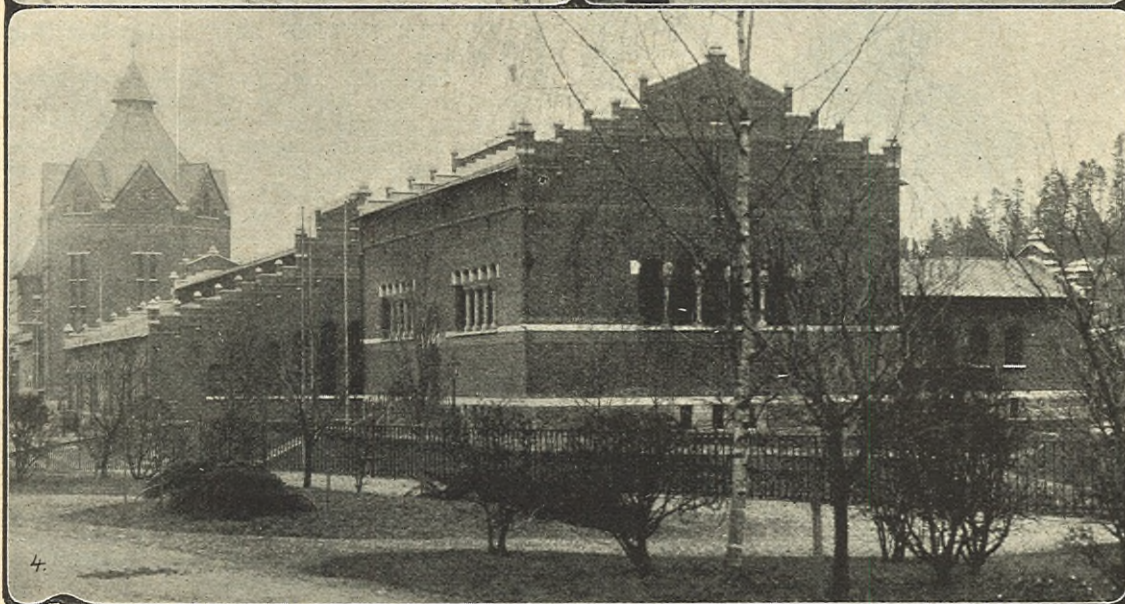
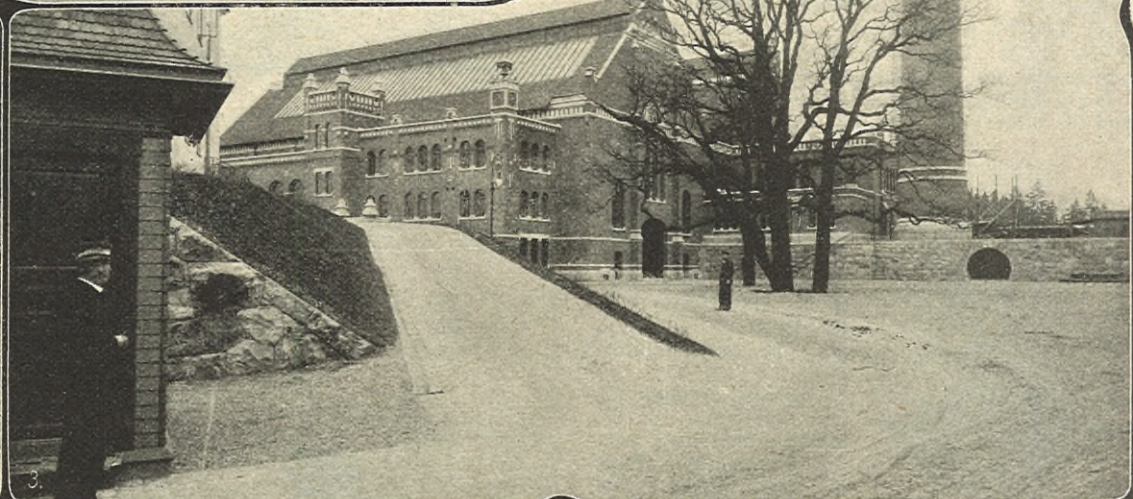
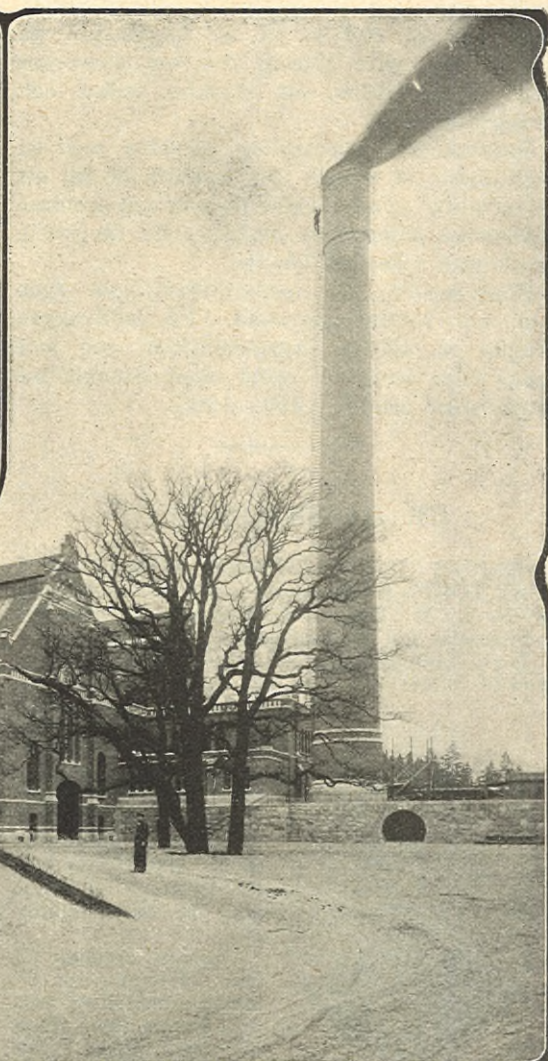
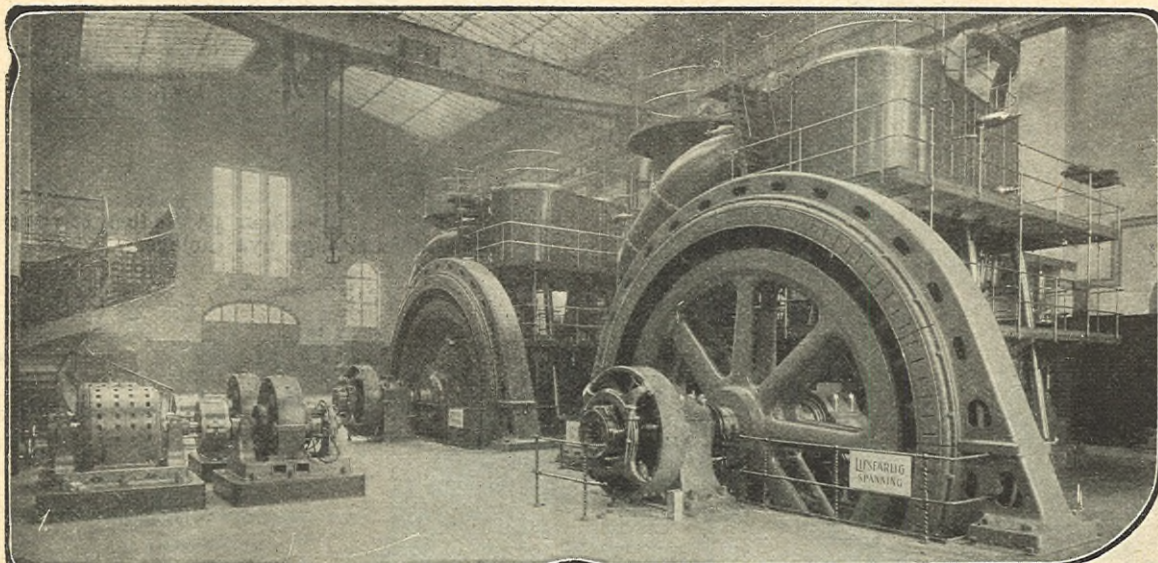
Ett godt nytt år

tillönskas alla våra ärade läsare

Vördsamt

af

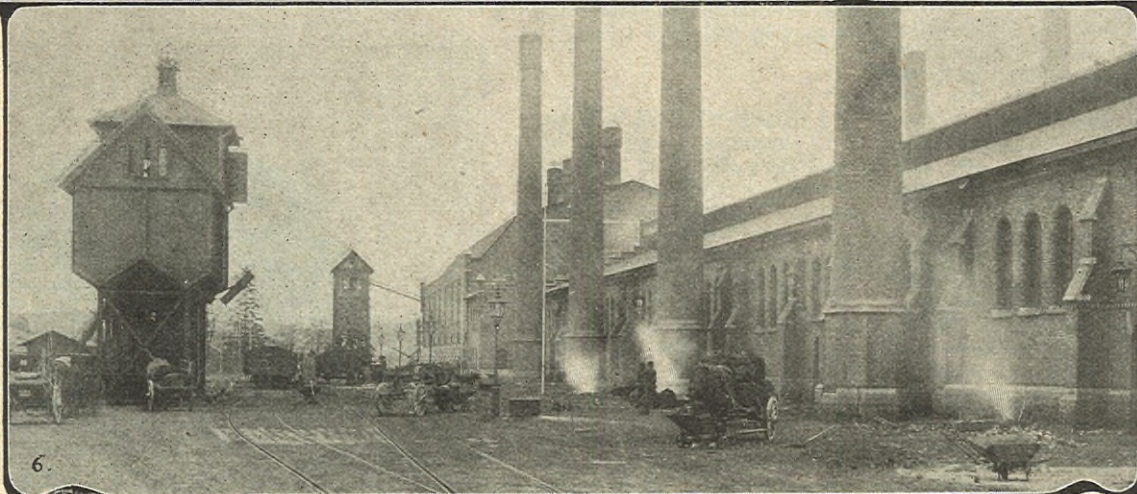
IDUNS REDAKTION.

STOCKHÖLMS STADS NYA ELEKTRICITETSVK VERK VID VÄRTAN: 1 MASKINSALEN. 2. ÅNGPANNE-RUMMET. 3 EXTERIÖR. A. BLOMBERG FOTO.

GAS OCH ELEKTRICITET.

DET HAR i dessa dagar förflutit 50 år sedan Stockholms första gaslykta tändes. Det skedde å Norrbro den 18 december 1853 och var då en revolution i gatubelysningen af ungefär samma art som då de första elektriska ljusen afprovades på Gustaf Adolfs torg, Norrbro och Mynttorget 1881.

STOCKHÖLMS STADS GASVERK VID VÄRTAN. 4. MASKIN- OCH MÅTAREHUSEN. 5. EN AF GASKLOCKORNA. 6. GASRETORTERNA. A. BLOMBERG FOTO.

holmare inbjudits på 50-årsdagen. Där bland skogsbackarne, helt nära Värtans vatten, resa sig Stockholms nya elektricitetsverk och det nya gasverket i ett flertal väldiga tegelkomplex, där maskinerna dåna, eldarne flamma och rök och ånga stiga i böljande formationer öfver furudungarna. Af de i dagsnumret meddelade afbildningarna från de båda ljushärdarna få våra läsare

Hur belysningsförhållandena i Sveriges huvudstad utvecklats sig under det gångna halfsekleket hade man tillfälle att se vid det besök ute vid Värtan, hvartill ett 500-tal stock-

en idé om bl. a. elektricitetsverkets väldiga maskinrum med de kolossala generatorerna, hvar och en drivven af en ångmaskin på 2,000 hästkrafter, liksom ock om gasverket med sitt retorthus, sitt maskin-, mätar- och reningshus m. m.

Gasverkets jubileumsdag inleddes med en högtidlighet å hotell Continental, då till ett större antal af gasverkets förmän och arbetare Patriotiska sällskapets medaljer för långvarig och trogen tjänst utdelades.

Högtidssalen, där medaljutdelningen ägde rum, var festligt smyckad. På fondväggen hängde en ståtlig flaggdekoration, och mot denna såg man en sköld med Stockholms vapen samt årtalen 1853—1903.

UR DAGSKRÖNIKAN.

SVERIGES UTSTÄLLNINGSKOMMISSARIE I ST. LOUIS. I dessa dagar har läroverkskollegan dr N. G. W. Lagerstedt utnämnts till Sveriges kommissarie vid St. Louis-utställningen.

Dr Lagerstedt är en erfaren man på detta område, i det han dels var medlem af en kommitté vid senaste Stockholmsutställningen, dels med statsunderstöd besökte Chicagoutställningen 1893 och Parisexpositionen 1900, vid hvilket senare tillfälle han äfven hade i uppdrag att anordna en afdelning af skolutställningen.

D:R N. G. W. LAGERSTEDT.

Sverige kommer på den blifvande amerikanska utställningen att bl. a. representeras med en synnerligen fyllig samling af skolmaterial, hvilken motses med lifligt intresse.

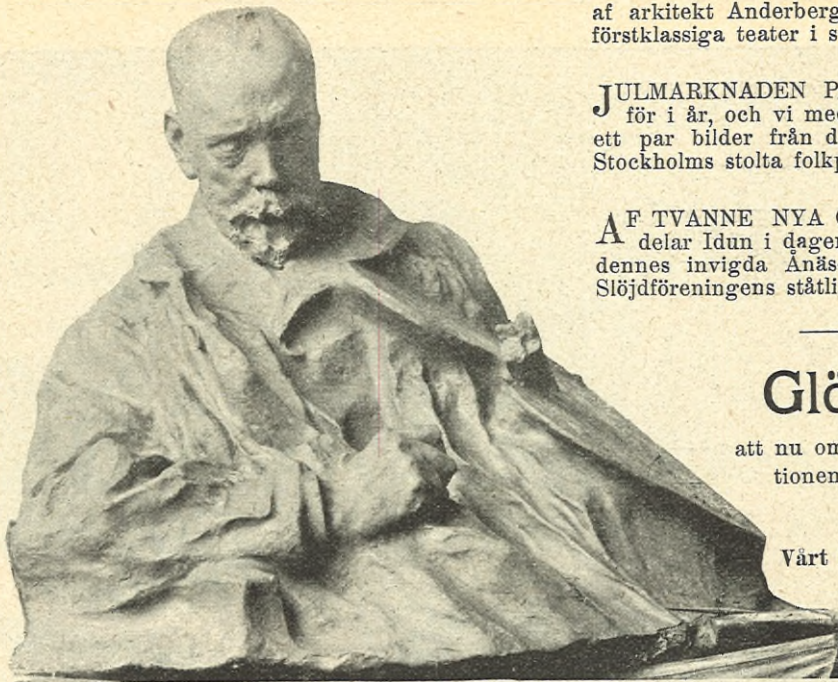
St. Louisutställningen är den första, vid hvilken en särskild byggnad uppförts för undervisningsväsendet. Vårt land har där fått en förmånlig plats, 22 meter i längd och 12 meter i bredd. Såsom vanligt förfärdigas montrar och öfrigt utstyrsel för den svenska utställningen här hemma. Förmödligen får den en generalrepetition i Stockholm, så att den sättes upp antingen i sin helhet, exempelvis i någon af de större gymnastiksalarna, eller ock fördelad på smärre partier. Sedan den sålunda undergått den första förberedande granskningen, skickas den i väg i början af mars. Då reser äfven dr Lagerstedt till St. Louis, så pass tidigt, att han kan mottaga utställningsgodset, när det kommer. I kommissariens sällskap reser troligen en sekreterare. Och för att ordna undervisningsutställningen, är det meningen att från Stockholm skicka en folkskolelärare.

ETT TJUGUFEMÅRSJUBILEUM. Den 21 dec. 1878 bildades Allm. Pensions- och Ånkekassan i Göteborg. Bland inbjudarne märktes den man, af hvilken Idun härinvid meddelar porträtt och hvilken under det gångna kvartseket lyftat den nu så välkända pensionsinrättningen till en ställning, att den hvad soliditet angår anses utgöra ett mönster för andra, hvarför den ock tagits till förebild för flere senare bildade kassar. Kassan bildades utan ett öres grundfond eller aktiekapital. Allmänhetens förtroende och tillit skulle vara dess enda kapital, och det visade sig vara en riktig kalkyl. Den 20 mars gjordes första inbetalningen af 60 kronor, vid årets slut voro 27,162 kronor inbetalta af 123 delägare. Nu har kassan 780 delägare — af dessa pluraliteten *kvinnliga* — med 2,315,000 kronors kapital. Den första pensionen utbetaltes 3 juli 1880 med 500 kronor; under 1903 ha utbetalts 90,000 kronor.

HERMAN GEDDA.

Att denna framgång till största delen varit kamrer Geddas förtjänst, äro alla ense om. Med aldrig svik-

CARL MILLÉS: PORTRÄTTBYST AF PROFESSOR JULIUS KRONBERG.

tande intresse har han sköit sin kassa, sten på sten lades till det stolta hus, som den 21 dec. i år med en särskildt utgifven pryddig festskrift högtidlighällit sitt 25-års jubileum.

EN PORTRÄTTBYST af professor Julius Kronberg är sedan någon tid utställd i Nationalmusei kupolsal. Det i hög grad karaktäristiska

PORTRÄTTBYSTEN FRÅN SIDAN.

konstverket har till upphofiman den tillämnade Sten Sture-stodens skapare Carl Millés, som nu med detta verk åter åstadkommit ett alldeles ypperligt skulpturalt arbete, fyllt af glödande inspiration och gifvet med en utomordentlig formstyrka.

Vi äro i tillfälle att i dagsnumret meddela ett par afbildningar af det intressanta konstverket, visande detsamma såväl framifrån som från ena sidan.

LINKÖPINGS TEATER har i dagarna invigts af Selanderska sällskapet med uppförande af »Bröllopet på Ulfåsa». Föreställningen inleddes med en versifierad prolog, författad och framsagd af redaktör G. Gustafsson. En festlig stämning rådde bland den högtidsklädda publiken, som fyllde teatern till sista plats. Bland de närvarande märktes landshöfdingen greve Douglas, f. d. landshöfdingen greve De la Gardie, landshöfdingarna von Oelreich, Växjö, Cedercrantz, Kalmar, och greve Wachtmeister, Karlskrona. Den nya teatern, af hvilken vi meddela en bild, visade sig förträfflig i akustiskt hänseende: den är uppförd efter ritning

af arkitekt Anderberg och torde vara den mest förstklassiga teater i svenska landsorten..

JULMARKNADEN PÅ SKANSEN är en nyhet för i år, och vi meddela med anledning däraf ett par bilder från den stämmningsfulla mässan! Stockholms stolta folkpark på Djurgårdshöjderna.

AF TVANNE NYA GÖTEBORGSSKOLOR meddelar Idun i dagens nummer bilder: den d. 19 dennes invigda Ånäs-skolan på Redberget samt Slöjdföreningens ståtliga nya skolhus.

Glöm ej

att nu omedelbart förnya prenumerationen på:

Idun

Vårt lands förnämsta illustrerade tidning,

Iduns Modetidning

Skandinavians elegantaste och innehållsrikaste modejournal,

Barngarderoben

Alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda.

Se för öfrigt anmälingen och annonsafdelningen!

I JULNATTENS TYSTNAD. AF SIGNILD EDESTRAND.

Under natten, i mörker och tystnad, då kämpar själen sig fri.

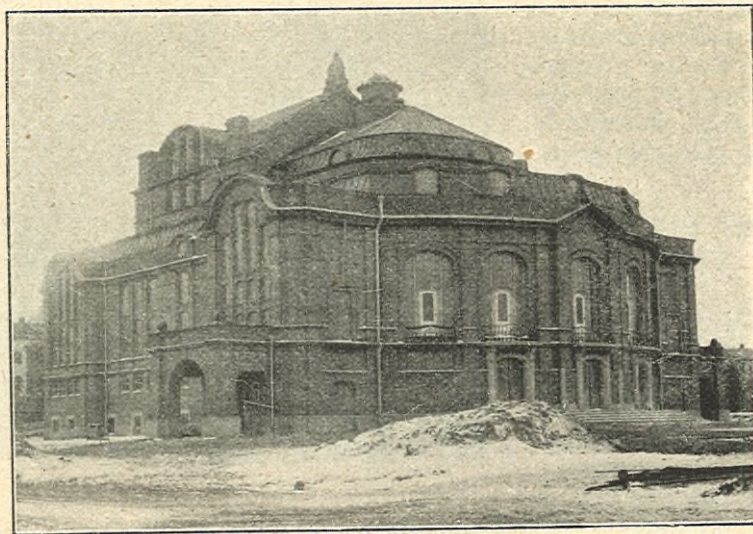
DET VAR NATTEN efter en oändligt lång juldag.

Sten-Eskil vred sig sömlös på sitt läger. Fysiskt uttröttad som han var, kunde han dock ej finna ro, emedan han — hvilket ytterst sällan hände — var fullkomligt bragt ur jämnvikten, kände sig dyster och nedslagen, ja, stundtals gripen af något som liknade förtviflan.

Han försökte tänka på ingenting, blundade, tills ögonlocken dallrade i nervösa ryckningar, låg orörlig som en djupt inslumrad, men ändå kom ej sömnen. Skiftande bilder gled fram för hans inre syn. Han såg stjärnor tindra och i deras glans brokigt utstyrda julgranar, täta, blåa moln som af cigarrök vällde fram, och midt inuti hvirflarna syntes ett fint flickansikte med stora, vredgade ögon.

Nej, nej, bort!

Förskräckt slog han upp ögonen och stirrade i taket, där skuggan af fönstrens bladväxter fint och skarpt aftecknade sig i månlyuset. Feberaktigt sökte han ett föremål för sina tankar och grep det, som låg allra närmast till hands. Han började långsamt och omständligt genomgå de senaste af kvällens erfarenheter.

LINKÖPINGS NYINVIGDA TEATER. HOFFOTOGRAF SW, SWENSSON FOTO.

Han hade kommit hem strax efter klockan ett direkt från kaféet, där han tillbragt en odräglig timme samman med några af stamkunderna, män, hvilka inom restaurantens murar funno allt, som gaf värde och glädje åt deras lif. Det blef också en uppbygglig stund, hälsosamt att lyssna till de djupsinniga samtalen vid glaset, angenämt att äse den parodi på ljuf familjelucky, som framställdes genom flirten med uppasserskorna! Sten-Eskil drack ett par glas seltersvatten och piggade upp sig med ett politiskt gräl med en synnerligen kolerisk litteratör, som lefde så godt sig göra lät af sin giftiga, gallsprutande penna. Sedan Sten-Eskil en stund med tämligen stor framgång försvarat åsikter, som ingalunda voro hans, utan blott för tillfället antagna helt enkelt af oppositionslust, blef han plötligt slapp, afbröt sig midt i en värtalig tirad, sade ett knapphändigt godnatt och gick hem, öfvermannad af de med möda behärskade mörka tankarna.

Hvad var det egentligen som förmått honom att avsluta sin juldag på krogen? Ack, han hade ju varit på släktmiddag hos sin farmor, och när han innerligt uttråkad och vid miserabelt lynne gick därifrån, hade det fallit honom in att titta dit in för att om möjligt få sin misstämning skingrad bland människor, som togo honom sådan han var, utan att göra sig till domare öfver honom och hans lif.

Så mycket Sten-Eskil än beundrade och höll af sin farmor, hyste han dock ett visst agg till henne för dessa släktmiddagars skull. Han afskydde att föras samman med en flock människor, som sades stå honom nära, utan att hysa vare sig vänskap eller ens välvilja för honom, och med hvilka han hade intet gemensamt. Han borde dock i umgänget med dem iakttaga en viss förtrolighet, som berättigade dem att säga obehagligheter och gifva tillrättavisningar, hvilket allt han måste tåla för släktskapens skull.

»Jag begriper inte,» fortsatte han sin tankegång, »hvarför mina släktingar äro öfretrefligare än alla andra människor, kalla, själfviska och i den grad korrekta, att man i deras närvaro får lust att säga och företaga sig de rysligaste saker. Och den yngre generationen är betydligt ledsammare än den äldre. Ja, det finns ju undantag. Farmor är den bästa människa i världen, farbror Tankred håller jag uppriktigt af, och hans två barn äro mig mycket nära, pojken Allan, som tillbringar ena hälften af sitt lif med att göra dumheter och den andra med att under djup ånger söka godtgöra dem, och Mildred — Mildred! Nej, på henne vill jag inte tänka, det gör allt för ondt. Hellre

mina dumheter och upptåg, och förklarade frankt, att jag uppskattade ärlighet äfven i en brutal form, men föraktade beräkning och falskhet äfven i finaste preparat. Celeste såg nästan hemsk ut vid mina ord. Sedan var hon ursinnig hela kvällen, hvilket klädde henne rasande illa. — Kusin Linnea är en pigg unge. Hon lägger sannerligen inte an på mig, utan söker stän-

borde han inte tänka och läsa något, som kunde bringa glömska?

»Mildred.»

Han uttalade lågt hennes namn. Så reste han sig på armbågen, stödde hufvudet mot handen och lät tankarne komma, som de ville. Feg ville han ej vara.

»Om hon vore mindre fullkomlig, mera lik andra dödliga, skulle jag kan-

FRÅN SKANSENS JULMARKNAD. 1. HÅROLDERNA BLÅSA IN JULFRIDEN. 2. SCEN FRÅN MARKNADEN. ADOLF JANSSON FOTO.

dig etablera gräl med mig samt roar sig med att framhålla mina fel och ovanor till allmänt beskådande. De yngre, manliga individerna i släkten kan jag inte fördraga. De äro alla själfbelättna, exemplariska tunguser, hvilka från sin förträfflighets höjd se ned på mig med förakt, ogillande — och dold afund. Haha, de skulle vara som jag, utan hem och föräldrar, ha godt om mynt, godt om tid, obegränsad frihet och blodet svallande af ungdomsmöd och äfventyrlust, så finge vi se, hur det ginge med deras beprisade förträfflighet. Jag anses vara familjens svarta får. — Allan har goda anlag att bli lik mig, men han är inte vuxen än — och alla hålla det för en oafvislig plikt att rädda mig ur min isolerade ställning af ensamt svart får i en tabrik hjord. Min kära farmor skakar sitt vackra hufvud öfver mig, och då blir jag ledsen och kysser ödmjukt hennes hand. Men när fastrar och farbröder himla sig eller förmana, herrar kusiner rycka på axlarna, Linnea grälar, Celeste öfverskyler, Allan trycker min hand i smyg, då är det jag — brottslingen — som skrattar åt alltsammans. Hvad bryr de sig om mig? Hvad bryr jag mig om deras tycken? Men Mildred? Välsignade Mildred, som jag vördar som ett helgon och som jag i dag på det djupaste kränkt!

ske våga närma mig henne, låta henne se in i mitt inre. Kanske hon där kunde finna något att akta, något som visade, att jag inte är alldeles förkastlig. Men nu måste jag betrakta mitt helgon på afstånd, längta till henne och dock aflägsna mig allt mer. Ingen är mot mig som Mildred. Hon är mer än vänlig, i hvarje hennes ord ligger innerlighet, en ström af värme strålar ur hennes ögon, och hennes leenden äro idel sol. Hon är mildare och varmare mot mig än mot någon annan, och ibland har jag hyst det vansinniga hoppet, att hon höll mig lika kär som jag henne. Och dock, i hennes ögon ligger djupast inne en stilla, men orubblig medlidsambet. Den är där alltid, så snart hennes blick vändes mot mig, jag anar, att medlidande är arten af hennes känsla för mig, och jag nästan hatar henne för detta. Jag har alltid vetat, att mitt raseri öfver Mildreds medlidande en gång förr eller senare skulle bryta ut, men att jag kunde vara så infam mot henne som i dag, det trodde jag sannerligen inte.

Hur gick det egentligen till?

Jo, nu minns jag. Det var så, att jag vid midnatten hade Celeste till bords. Vi voro redan ovänner, så att vi talade inte vidare. Midt emot satt Mildred med Stefan — den korrekteste af alla mina korrekta kusiner. Hon var ovanligt tyst, åhörde förströdd Stefans docerande föreläsning — utan tvifvel mycket lärorik — och såg ofta öfver till mig med en viss längtan i blicken. Men hvar gång jag tog mig för att se in i hennes ögon för en längre stund, kom det där gamla medlidsamma uttrycket åter fram och tog herraväldet. Jag började plötligt skämta och retas med Linnea, som satt vid min andra sida. Mildred bevärdigade jag ej vidare med någon blick, och vreden sjöd inom mig.

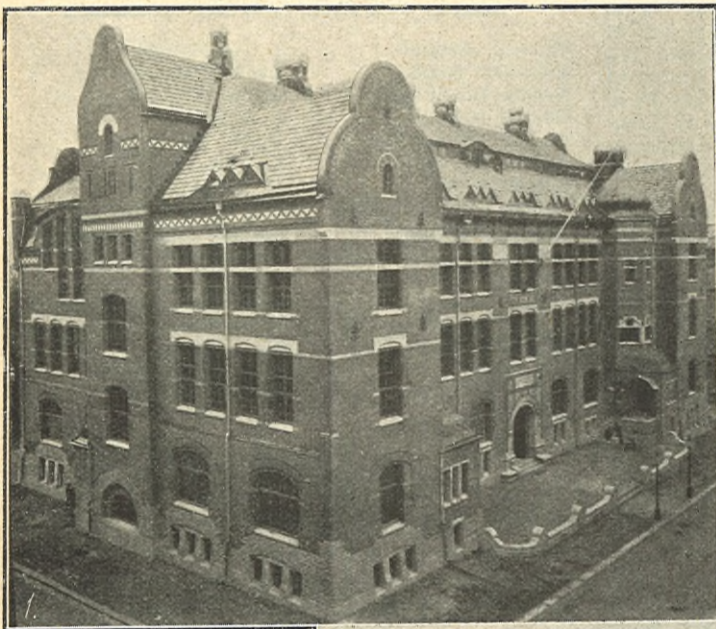
Så snart middagen var öfver, gick Mildred in i kabinettet på andra sidan salongen, och jag följde henne. Nu kom det rysliga. Jag gick fram till henne, såg henne rakt i ansiktet och sade:

»Nu skall du säga, hvad du tänker, när du sitter så där mild och stilla och ser på mig, som om jag vore sämre än en hund.»

»Sämre än en hund? Nej, tala inte så,» bad hon, gifvande mig en lång, sorgsen blick. »Men jag tänkte verkligen, att du kunde vara den bästa af dem alla, om du bara själf ville, ty ingen är som du. Men det är stor, stor synd om dig —»

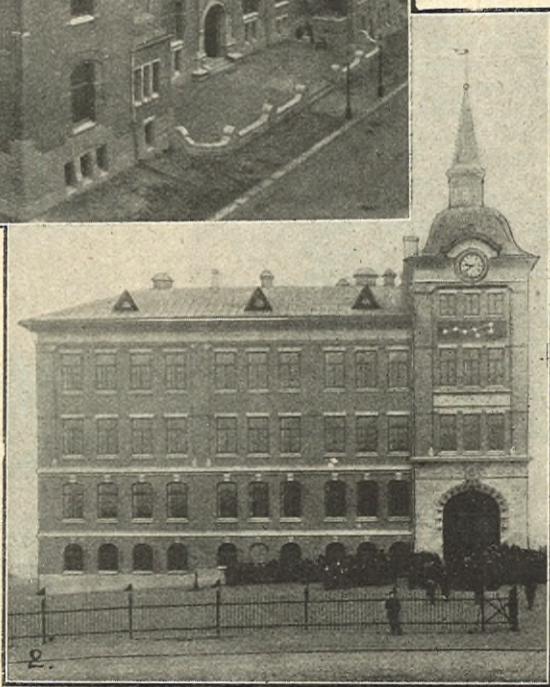
Nu kokade mitt raseri öfver, och jag miste all besinning. Jag brukar inte svära, men nu svor jag Mildred rakt i ansiktet, grep henne i armen och sade med en röst, som darrade af vrede:

»Du behöfver inte gå omkring och se nådig ut för min skull. Jag är ingen vän af jeremiader,

TVÄNNE NYA SKOLHUS I GÖTEBORG. 1. SLÖJDFÖRENINGENS NYA SKOLA. 2. ÅNÄS-SKOLAN PÅ REDBERGET. OLGA RINMAN FOTO.

då på långa kusin Celeste. I dag gaf jag henne, så mycket hon tålde. Hon har länge nog hängt efter mig, men nu hoppas jag, att det skall vara slut. Jag sade henne rent ut, att hon inte gjorde minsta intryck på mig med sitt eviga smicker och låtsade öfverseende med alla

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS Prima Tvätt-Tvål

och fruntimmersgnäll är det värsta jag vet. Jag har aldrig trängt mig på dig, du har således inte med mig att göra. Var så hygglig och låt mig vara i fred, och förskona mig från dina jämmerliga grimaser. Är jag inte god nog åt dig, så finnes det i världen i alla fall fullt upp både af kvinnor och män, åt hvilka jag är god nog. Och du är den sista, af hvilken jag ämnar tigga allmosor.» Mildred såg fullt på mig med sina stora ögon, men i dem lästes sannerligen intet medlidande nu längre, endast en ljungande vrede. Hon sade inte ett ord, men samlade sitt släp i ena handen, vände sig halft och gaf mig öfver axeln än en vredeslagande blick och lämnade därpå rummet med drottningligt majestät.

»Gå du,» tänkte jag, »det skall bli skönt att slippa dig.»

Men när hon var borta, blef det ett omslag i mina känslor. Jag ville rusa efter henne, säga henne hur kär hon var mig, hur högt jag aktade henne, men ack, hvartill skulle väl det tjäna? Nu var ändå allt förloradt. Sämre, råare, otacksammare har jag aldrig visat mig för någon människa. Nu ägde hon full rätt att förakta mig. Jag sjönk ned på en stol och tog upp en tidning, bakom hvilken jag dolde mig. Jag blef sittande så hela afton, trots mina kära släktingars förvåning och ogillande. Jag afböjde under olika förevändningar alla inbjudningar till kaffe och te och blef, där jag var. Till sist kände jag mig alldeles uttröttad. Då gick jag in i salongen, där alla voro församlade. Jag märkte dunkelt, att man tände granen och urskilde liksom i fjärran ett sorl af röster, som tystnade vid mitt inträde. Halft hufvudyr gick jag fram till farmor och bad lågt om tillåtelse att få gå hem. Hon såg ängsligt på mig, utropande:

»Men, barn då, hvad fattas dig? Du är ju dödsblek. Är du sjuk?»

»Nej, endast trött. Jag var uppe mycket tidigt i dag, klockan fem var det visst,» mumlade jag förvirrad.

Det var dessvärre så tyst i rummet, att några af de närmast sittande hörde mitt svar, så lågt det än uttalades, och nu började en liflig korus af röster frambringa retsamheter. Verner, kamreren, ropade med sin tunna falsktröst: »Du har förmodligen bevistat julottan i dag på morgonkvisten. Man misskänner dig kanske grymt, Sten-Eskil?»

Farmor tog mig om båda kinderna och hviskade: »Har du verkligen varit i kyrkan?»

Hon läste svaret i mina ögon, smekte mig och sade ömt:

»Gå gärna hem och hvil. Du kan vara trött, min son.»

Då jag vid utgående vände mig i dörren med en bugning för sällskapet, såg jag Mildred gå fram till farmor med ett uttryck i ansiktet, som om hon längtade att få luta sitt hufvud i hennes knä och storgråta. — — —

— Mildred!

»Åh, Mildred, så du kan plåga mig! Lämna mig i fred! Jag vill soffa. Mörkt är här, kolmörkt, ty månen har gått ned, och ändå ser jag i ett skimmer ditt halft bortvända ansikte och din fina hals. Gå bort, Mildred, men se inte så vredgad på mig, tillkasta mig inte öfver axeln den där ljungande blicken, som bränner oläckliga sår i min själ! Hör mig: jag älskar din vrede mer än ditt medlidande, ditt förakt mera än din moderliga välvilja. Jag skulle gjort allsammas omigen, men inte så brutalt, inte så hänsynslöst.»

Sten-Eskil sjönk tillbaka i sin förra ställning. Han låg orörlig på ryggen med slutna ögon. När nu hans tankar långsamt gled tillbaka till de första af den långa juldagens upplevelser, stillades omärkligt smärtan i hans inre, och det kom en viss ro öfver honom.

Var det ej ändå blott en dröm, att han, den sorglöse, som älskade bekvämlighet, af egen fri vilja lämnade sin varma säng vid en tid, som

föreföll att vara midt i natten, klädde sig i ett kallt rum och därpå tog plats i en släde, som dragen af två raska hästar, snabbt förde honom genom stadens gator och ut på landet, där de vida snöslätterna glänste svagt i stjärnljuset och granskogen stod svart och tvär som en bergvägg? Var det en dröm, så var den i alla fall så vacker, att den förtjänade drömmas om i minnet. Och Sten-Eskil drömde vidare.

När han kom in i granskogen, välsignade han det infall, som förmått honom att fara till julottan i den aflägsna landskyrkan, ty här i naturens tempel, bland de höga, allvarliga granarna, greps han af en varm, äkta julstämning, sådan han ej känt den sedan sin barndom. Alla de vackra barndomsminnena väcktes till lif, de togo honom fången i sitt brokiga nät, och han log mot dem, glad och tacksam. När skogen började glesna, skimrade det af ljus mellan stammarna, det var kyrkbyn, som var vackert illuminerad med anledning af högtiden. På en hög kulle låg kyrkan, och ett skarpt ljussken strömmade ut från de stora fönstren. Nu började tornets klockor ringa. Öfverstående skogens sus och bjällroras klang, dallrade klocktonerna fram, djupa, mäktiga och vemodiga.

Snart vandrade Sten-Eskil långsamt med sin päls öfver armen längs kyrkans midtgång. Många förvånade blickar riktades på främlingen, i somliga lästes en tydlig beundran, hvilken smickrade honom. Kyrkan var full af folk, och det var med svårighet han lyckades få en plats. Han såg sig omkring.

Det var en rymlig, hvitrappad byggnad med vackra hvalf. Koret var prydt med unga, friska granar, bland hvilka Kristusbilden — Thorvaldsens — tedde sig synnerligen skön och verkningfull. Ljusen flämtade i kronor och kandelabrar, luften var tjock och tung, men psalmsången, utförd af stråfva röster, hade en gripande klang, ty den kom från öppna, värmda hjärtan. En ung präst mässade framför altaret, och från orgelläktaren afsjöng en sångkör julhymnen: »O, heliga natt.» Så började predikan. Främligen från staden satt i sina egna tankar. Han undrade öfver, att han så sällan brukade gå i kyrkan. Här fanns ju välgörande stillhet och harmoni, hvilade för vilda och oroliga tankar. Allt mörkt och tungt, allt fult och orent var fläktadt bort som af en mild hand. Här kunde själen öppnas för rena intryck.

Men plötsligt var det något i predikantens stämning, som tvang honom att se upp. Han varseblef på predikstolen en vacker gubbe med silfverlockigt hufvud och stora, djupt liggande ögon, hvari just nu låg en glans, som skådade han in i oändligheten. Främlingens blickar häftade vid den vackra åldringens ansikte, och han kunde ej låta bli att lyssna till hans ord. Han förstod ej fullt den gamles tankegång, kände sig tillbakastrött af somligt däri, men mycket gaf återklang djupt i hans själ och väckte en längtan efter renhet, förädling, försoning.

Då Sten-Eskil återvände till sin väntande släde, började det dagas. Medan han i ilande fart färdades tillbaka till staden, bleknade himlens stjärnor, tills de försvunno i morgonljuset — samtidigt bleknade de nya intrycken i hans själ. Han började prata med körsvennen om likgiltiga saker, och när han for in på stadens gator, kom han att tänka på att det vore obehagligt att möta någon bekant. — — »Så usel är jag,» mumlade Sten-Eskil bittert, »så ömkeligt feg och usel är jag. Min vackra julmorgondröm är svunnen, men kvar är allt mitt elände. Skall jag ständigt som nu slungas från den ena ytterligheten till den andra, från hejdslösa ysterhet till ofruktbar förtviflan? Skall jag aldrig blifva mogen, manlig och fast, utan ständigt förblifva en lättsinnig, oberäknelig vildbasare, åt hvilken ingen vågar anförtro sig, oduglig för livets högre och ädlare uppgifter?»

Sten-Eskil gjorde sig ej flere frågor. Hans tankar hvilade, hans leder började domna, något tungt och varmt smög sig öfver honom. Det var den annalkande sömnen. Helt nära sig varseblef han, halft doldt af dimblätt töcken, den gamla prästens hvita hufvud och strax bredvid ännu ett — Mildreds. Bådas ögon voro riktade på honom med en mild, lugnande blick. Ett leende lekte på Sten-Eskils läppar, det ryckte till i hans leder — och så var han insomnad.

Nästa nummer af IDUN

(nr 1 för 1904)

utkommer torsdagen den 7 januari. Prenumerationen måste nu ofördröjligen förnyas, på det intet afbrott i tidningens regelbundna expedition må behöfva uppstå.

Vår medarbetarlista.

DET ÄR ju medarbetarne som göra en tidning och liksom absolut ingen tidning i hela vårt land kan uppställa en mera lysande medarbetarlista än IDUN, så kan heller ingen täfla med henne i rikt, omväxlande och värdefullt innehåll.

Nu vid årsskiftet torde det därför icke anses olämpligt att anställa en liten öfverblick öfver hvad tidningen i den vägen under år 1903 bjudit. Så ha under senaste året, bland många andra, följande af våra förnämsta författare lämnat bidrag till IDUN:

FÖRFATTARE

ALFHILD AGRELL.	HELLEN LINDGREN.
RUBEN G:SON BERG.	GUSTAF LINDQVIST
BO BERGMAN.	(MARI MIHI).
TORE BLANCHE.	ELLEN LUNDBERG, F.
ANNA BRANTING (RENÉ).	NYBLÖM.
MARIKA CEDERSTRÖM	AXEL LUNDEGÅRD.
(MARK STERN).	CLAËS LUNDIN.
ESAIAS COLLIN.	BIRGER MÖRNER.
SIGRID ELMLAD.	GEORG NORDENSVAN.
CARL ENEROTH (CHICOT).	VILHÄLM NORDIN.
DANIEL FALLSTRÖM.	SIGRID NORDLUND
S. A. FRIES.	(SNORRE).
GUSTAF AF GEJERSTAM.	FREDRIC NYCANDER.
JANE GERNANDT-CLAINE.	VILHELM PETERSON-
TOR HEDBERG.	BERGER.
ALFRED HEDENSTIERNA	JONATAN REUTER.
(SIGURD).	BIRGER SCHÖLDSTRÖM.
JOHN HERTZ.	EDVARD STJERNSTRÖM.
HARALD JACOBSON.	E. N. SÖDERBERG.
AMANDA KERFSTEDT.	SVEN SÖDERMAN.
ELISAB. KUYLENSTIERNA.	GUSTAF ULLMAN.
ANNA WÄHLBERG.	ANNA WAHLENBERG.
MATHILDA LANGLET.	HENRIK WRANÉR.
HELENE LASSEN.	N. P. ÖDMAN.
ULLA LINDER.	M. FL.

Dessutom har IDUN under året innehållit originalillustrationer och reproduktioner efter konstverk af följande

KONSTNÄRER

VICTOR ANDRÉN.	J. LUNDEGÅRD.
RICHARD BERGH.	EINAR NIELSEN.
ARTUR BIANCHINI.	ALICE NORDIN.
OSCAR BJÖRCK.	E. NORLIND.
EDVARD BRAMBECK.	JENNY NYSTRÖM.
FANNY BRATE.	GEORG PAULI.
PRINS EUGEN.	G. RYDBERG.
GUNNAR HALLSTRÖM.	KNUT STANGENBERG.
BENGT HEDBERG.	HARRIET SUNDSTRÖM.
GISELA HENCKEL-TRAPP.	HARALD SÖRENSEN-
OTTO HESSELBOM.	RINGI.
P. D. HOLM.	JOHAN OCH GERDA TIRÉN.
VIGGO JOHANSEN.	A. TRULSON.
O. KRUMLINDE.	N. TÖRNROS.
F. KÄRFVE.	ALF. WALLANDER.
CARL LARSSON.	ANDERS ZORN.
D. LJUNGDAHL.	M. FL.

Att den nu begynnande nya årgången vid sitt slut skall kunna uppvisa en fullt lika lysande och gedigen medarbetarlista — inom hvilken vi för öfrigt hoppas få behålla alla våra gamla och värderade namn — det skall blifva redaktionens oafslutliga sträfvan.

KUNGL. TEATERN har velat bereda allmänheten en behaglig öfverraskning så här till jul, i det den hitkallat hr *Franz Navál* till ett nytt gästspel. Den framstående sångaren, som redan vid sitt förra uppträdande härstädes vann så mycken framgång, visar sig allt fortfarande i besittning af de egenskaper, både som sångare och skådespelare, hvilka, hvart han kommer, binder

den musikälskande publiken vid honom. Som Lyonel i »Martha» och don José i »Carmen» har hr N. uppträdt före helgen, och i bägge uppgifterna har han skördat det lifligaste bifall af den talrika publiken.

DRAMATISKA TEATERNS senaste nyhet, den tyska treaktskomedien »Konstnärslif» af *Adolf Wilbrandt*, kan näppeligen förmildra det intryck af illiterat och okonstnärlig ledning, som hela den gångna terminens spellista efterlämnat. Ett visst publiktycke synes den dock ha förvärfvat, tack vare några brokiga atelierupptåg, en »spännande» kärleksintrig à la följetongsroman och först och sist fru *Bosses* karaktäristiska framställning af styckets »hjältinna», den lilla artistflickan, som från ett slags *genus neutrum*, blottadt på all kvinnlig charme och tyvärr äfven all konstnärlig talang, genom gud Amors makt utvecklas till en intagande och allbesegrande ung kvinna. De öfriga prestationerna höja sig ingalunda öfver den jämstruktura nivå, som styckets egen andliga kaliber betingrar och — ursäktar.

SVENSKA TEATERN ger en repris af *Echegarays* drama »Galeotto» hvari hr *Emil Hillberg* lika glänsande som förr återger Don Manuels roll. Det är ett stycke människoskildring, så vederhäftigt i sin säkert gifna form, så själsfärgad i sitt växande lidande, att man önskar ingenting tillagdt eller borttaget. Figuren bär det lyckade konstverkets prägel.

I Ernestos roll har hr *Gösta Hillberg* för första gången fått en verklig maktpåliggande uppgift att utföra, och med hänsyn till hans ännu ej mogna krafter har han i mångt och mycket åstadkommit en skapelse, som vittnar om allvar och god vilja. Fru *Sandells* Donna Julia är förträfflig.

Svenska teatern har nu flere gedigna program i antågande, hvilket är en tillfredsställelse att veta, när talscenen vid Kungsträdgårdsgatan ej synes vilja i minsta mån bekymra sig om sin uppgift som kulturbärare. Den konstnärliga och ekonomiska misären därstädes ropar högt efter en råddande hand. Helt visst vore det till Dramatiska teaterns fromma, om den utsträcktes från Blasieholmen, ty om ej alla tecken bedraga, är det från det hållet vi nu ha att vänta en den svenska scenkonstens välbehöfliga renässans.

KONSERTFÖRENINGEN gaf sin tredje abonnementskonsert den 16 dennes i Musikaliska akademins stora sal, hvilken så godt som till sista plats var besatt med en ytterst intresserad och förväntningsfull publik. Först på programmet stod nämligen *Vilh. Stenhammars* nyligen fullbordade första symfoni i F-dur för orkester. Förväntningarna på densamma blefvo ej heller besvikna. Redan början, en kvartett af valdhornen, följd af ett vackert violinmotiv, sätter åhörarna i stämning. Den första satsen bär prägeln af ett visst svärmiskt vemod, som dock här och där, särskildt i slutet, genomväfves af friskare fläktar. Denna sats, symfoniens längsta, skulle dock vunnit på att förkortas. De båda följande satserna, andantet och scherzot, voro nog de mest anslående; särskildt var det sistnämnda synnerligen intagande. Men äfven finalen innehåller en hel del präktiga detaljer. Instrumentationen visar alligenom tonsättarens förtrogenhet med orkestrens alla resurser. Hvad som här kanske mest frapperar är den stora roll, som inrymts åt blåsinstrumenten och som åt symfonien ger en viss romantisk prägel. Något särskildt nationelt drag kan man näppeligen finna i denna symfoni, om ej i andantet, och att förebilder kunna spåras förringar föga arbetets värde, då förebilderna äro höga. Symfonien är i alla händelser duktigt gjord och besitter alla betingelser att slå an på en stor och bred publik, väljudande och klangfager som den är. Den torde ock vinna på och framstå i än klarare dager vid ett förnyadt åhörande. Hr *Tor Aulin* och hans denna gång förstärkta orkester förtjäna tacksamt erkännande för det hörbarligen intresserade arbete, de nedlagt på det nya verkets utförande. Efter sista satsen blef hr *Stenhammar* gång på gång framkallad och fick motaga publikens entusiastiska bifall.

En annan nyhet på programmet, äfven den af svenskt ursprung, utgjordes af »Andante lugubre» af en ung i Göteborg bosatt tonsättare *Olaallo Morales*, af spansk härkomst. Stycket, som anfördes af tonsättarens själf, var rätt vackert och välklingande och skulle nog hafva gjort sig bättre gällande, om det ej kommit närmast efter symfonien. Sista delen af konserten ägnades åt minnet af *Berlioz*, i det man här för första gången fick höra mästarens gripande sorgmusik till »Hamlet» med den mystiska och verkningsfulla kören bakom scenen samt den bekanta »Racocymarschen». Programmet utfylldes med ett par sånger, »Die Allmacht» af *Schubert* och »Meine

Lieder, meine Sänge» af *Weber*, båda briljant föredragna af hr *Forsell*.

DAMERNAS MUSIKBLAD, utgifvet af fru *Ellen Sandels*, har utsändt ett synnerligen elegant och innehållsrikt julnummer med ej mindre än sex originalkompositioner och tre originalarrangement, nämligen »Svensk frihetssång» af *Vilh. Peterson-Berger*, »Lilla Anna», sång med pianoack. af *Emil Sjögren*, »Två låtar från Mora», upptecknade och satta för piano af *Vilh. Stenhammar*, »Julpolska» af *Hj. Berwald*, två täffingskompositioner: »Tillägnet», för piano, och »Flickan vid forsen», sång, samt Aria ur orat. »Messias» af *G. F. Händel*, arr. för piano, Fragment ur *Wagners* »Siegfried», arr. af *W. Patrik Wretblad* och vals ur oper. »Grefvinnan Pepi» af *Joh. Strauss*. De båda sista äro afsedda att uppföras i huvudstaden på det nya året, »Siegfried» på k. teatern och »Grefvinnan Pepi» på Vasateatern. Julnumret, som därjämte innehåller en mycket intressant textafdelning med porträtt af V. Peterson-Perger, V. Stenhammar och Hector *Berlioz* samt andra illustrationer, kostar i bok- och musikhandeln endast 1 kr. 50 öre. För den, som abonnerat på Musikbladet för hela året, ingår detsamma i den löpande årgången och står alltså till ett pris af endast 50 öre.

Med detta julnummer har *Damernas Musikblad* afslutat sin andra årgång och detta på ett sätt, som måste vinna erkännande i alla musikaliska hem. Den som vill ha god musik af såväl allvarligt och gediget slag som ock af mera lätt och lekande art torde ej kunna finna en bättre och på samma gång billigare samling än en årgång af *Damernas Musikblad*. Om man besinnar, att den nu afslutade årgången, af hvilken endast en obetydlig restupplaga återstår, innehåller 80 kompositioner däraf ej mindre än 42 originalkompositioner, och därjämte en rikhaltig textafdelning med porträtt och korta biografier af män och kvinnor på musikens område — allt för det oerhördt låga priset af endast 6 kronor, så måste rättvisligen erkännas, att utgifvarinnan gjort sitt bästa att till alla musikaliska hem bereda väg för i bästa mening populär och god musik. Att den tredje årgången, som nu förberedes, ej skall stå efter de båda föregående, utan tvärtom, därom äro vi, med kändedom om utgifvarinnans energi och goda vilja, öfvertygade.

IDUN 1904.

DÅ IDUN nu går att anmäla sin nya årgång — den sjuttonde i ordningen från tidningens uppkomst — torde all större omständlighet vara öfverflödig. Genom de gångna årens sträfvanden hafva vi nämligen nu kommit därhän, att IDUN öfver hela Norden är känd och erkänd som

dess obestridligen förnämsta illustrerade veckotidning

och alla våra bemödanden för det nya året skola gå ut på att häfda och ytterligare befästa denna vår rangställning. Som hittills komma vi att i ord och bild följa dagshändelserna, liksom vi ock skola meddela porträtt af de märkligare män och kvinnor, som på något sätt stå i samband med dagskrönikan. Jämte det rikhaltiga illustrationsmaterielet skola vi ägna en alldeles särskild omsorg åt textafdelningen, hvars omfattning och värde stå vida öfver hvad andra ill. veckotidningar ha att erbjuda. Sakliga inlägg och intressanta diskussioner i för hemmen viktiga frågor skola omväxla med kortfattade biografier, underhållande noveller och berättelser samt goda dikter. För *Iduns Romanbibliotek* låta vi oss alltjämt angeläget vara att förvärfva det yppersta, som öfverhuvud vår moderna svenska diktning har att bjuda. Ett bevis bland andra härpå är den berättelse af

Selma Lagerlöf: Herr Arnes penningar

som för närvarande pågår i romanbilagan. Af detta den stora författarinnans sänaste arbete, som motsetts som ett litterärt événement öfver hela den bildade världen, erhåller hvarje nytillträdande prenumerant för år 1904 gratis de redan i år utkomna arken mot insändande af adress och 10 öre i porto till *Iduns Expedition*. Bland öfriga svenska originalberättelser af framstående författare, som ligga färdiga på redaktionens bord att efterhand inflyta i romanbilagan, vilja vi nämna:

Drottning Filippa, historisk roman af Axel Lundegård.

Lifvets röster, roman af Elisabeth Kuylenstierna.

Två slags folk, skildring ur Stockholmslifvet af Anna Wahlenberg.

Dessutom är det vår afsikt — för att än ytterligare bereda omväxling och intresse åt tidningens litterära innehåll — att på nyåret anordna

en större litterär pristäffling för kortare noveller och uppsatser

hvars program kommer att närmare utvecklas i något af tidningens januarinummer.

I öfrigt skola vi naturligtvis bibehålla och förkofra de *afdelningar för underhållning och nytta*, som kanske icke minst gjort *Idun* så omtyckt i hemmen, såsom: *Iduns hjälpreda för hemmet*, *Köksalmanack för hvarje dag året om*, *Tidsfördrif*, *Läkarråd*, *Frågor och Svar* m. m. En förmån, som många af våra läsarinor helt visst skola veta att värdera, ha vi sökt bereda dem i den *atelier för tillklippning af pappersmönster*, som vi upprättat, och från hvilken de för billigt pris (med ytterligare ned-sättning för dem, som samtidigt äro prenumeranter på *Iduns Modetidning*) kunna rekvirera hvilket som helst önskad mönster till den moderna toaletten.

Som en *extra premie* erhålla slutligen alla våra prenumeranter *Iduns rikt illustrerade och innehållsrika julnummer*, som i bokhandeln ensamt betingar ett pris af 1 kr.

Med allt detta blir dock *Iduns* pris för det kommande året oförändradt eller 6 kronor för den vanliga upplagan samt 8 kronor för praktupplagan, som skiljer sig från den förra endast genom sitt tjockare och finare papper, hvarpå illustrationerna bättre framträda. Härtill kommer för år 1904 den s. k. *Fänrik Stål-upplagan*, med ett pris af 10 kronor, omfattande *Iduns* vanliga upplaga med *Romanbibliotek* och *Hjälpreda* samt *andra delen af J. L. Runebergs Fänrik Ståls Sagner* med *Albert Edelhelms illustrationer*. Nyttillträdande prenumeranter, som önska den under år 1903 redan utkomna *första delen* af detta nationella praktverk (hvilket förut i bokhandeln betingat ett pris af 27 kr. 50 öre pr häftadt ex.), kunna erhålla denna mot insändande af 4 kr. samt 40 öre som porto till *Iduns expedition*, Stockholm.

De fullständiga prenumerationsafgifterna för *Iduns* olika upplagor under år 1904 ställa sig sålunda:

1/1 år 3/4 år 1/2 år 1/4 år

IDUN, vanliga upplagan ..... kr. 6: — 4: 50 3: — 1: 75
» praktupplagan » 8: — — 4: — —
» Fänrik Stål-upplagan ..... » 10: — 7: 50 5: — 2: 75

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 27 DEC. 1903—2 JAN. 1904.

Söndag: Kejsarsoppa; kronärtskockor med rödt smör; renstek med legymer; blandad frukt med maräng.

Måndag: Kall skinka med ärtor och brynt potatis; Eskilstunasoppa.

Tisdag: Jordärtskockspuré med rostad bröd; stekta rödspottor med potatismos.

Onsdag: Kall renstek med potatis-salad; gräddkaka.

Torsdag (Nyårsafton): Lutfisk med potatis; risgrönsgröt med mjölk; mazariner.

Fredag (Nyårsdagen): Klar buljong med ugnstekt bröd; fisksoufflé med holländsk sås; stekt fylld svincarré med potatis; vingelé med mandelmusslor.

Lördag: Ragu på kött med brynt potatis och ärtor; nyponsoppa med gräddor och skorpor.

RECEPT:

Renstek (f. 12 pers.). 4 kg. renstek, 4 lit. dricka eller skummad mjölk, 2 hg. späck, 4 msk. smör (80 gr.), 1/2 msk. salt, 1 lit. kokande buljong eller vatten.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl, köttjus, 2 dol. tjock grädd, 1 tsk. kallt smör.

Beredning: Om steken är frusen lägges den i dricka eller mjölk, tills den är nått och jämt upptinad. (Är den ofrusen tvättas den ytterst noga med en duk, doppad i hett vatten.) Steken torkas väl och alla hinnor borttagas hvarefter den späckas i täta, jämna rader med späcket skuret i fina strimlor.

Smöret brynes i en stekgryta. Steken lägges och brynes väl däri, hvarefter den saltas och spädes med buljongen, litet i sänder, överföres hvar 10 min. och vändes ett par gånger unger stekningen. Till stekningen åtgår omkr. 4 tim.

Köttjusen silas och skummas. Smör och mjöl sammanfråsas, köttjusen tillsättes litet i sänder under flitig rörning och säsen får koka 10 min., hvarefter grädden tillsättes och säsen får ett uppkok samt afsmakas. Sist iröres det kalla smöret.

Blandad frukt med maräng (f. 6 pers.). 2 hg. torkade aprikoser, 2 hg. fina katrinplommon, 1 lit. färska äpplen, 5 kkp. kallt vatten, 2 1/2 kkp. krossocker.

Marängmassa: 4 äggwhitor, 4 msk. strösocker.

Beredning: Aprikoserna och katrinplommonen sköljas väl i ljunt vatten och läggs i blöt i det kalla vattnet omkr. 4 tim. Af detta vatten och sockret kokas en klar lag. Äpplena skalas, skäras i klyftor, läggs direkt i sockerlagen och kokas, tills de bli klara, då de uppläggas med hålslef på flatt fat att kallna. Aprikoserna nedläggas i sockerlagen, och få likaledes koka tills de bli klara, hvarefter de upptagas. Sist kokas katrinplommonen — med lock.

När all frukt är kall uppläggas den hvarfals, pyramidformigt på ett eldfast fat. Äggwhitorna vispas till hårdt skum och vispningen fortsättes 1/4 tim., hvarefter sockret nedröres försiktigt. Marängmassan spritsas genom garnerings-tratt öfver frukten och fatet insättes i svag ugnsvärme. Då marängmassan är haltorr och har ljusgul färg tages anrättningen ut och serveras kall med vispad grädd.

Risgrönsgröt (f. 12 pers.). 2 kkp. karolinarisgrön, 2 lit. vatten, 5 dol. tjock grädd, 1 hg. godt smör, 1 msk. salt, 3 msk. socker.

Beredning: Risgrönen sköljas, skällas i hett vatten och påsätts i kokande vatten samt få koka, tills de äro mjuka. Då tillsättes grädden och gröten får ett uppkok. Det kalla smöret iröres och gröten afsmakas med salt och socker.

Mazariner (f. 16 st.). Smördeg: 320 gr. hvetemjöl, 212 gr. tvättadt smör, 160 gr. strösocker, 1 1/2 ägg, 1/2 tsk. hjortronssalt (knappt).

Fyllning: 100 gr. sötmandel, 100 strösocker, 100 gr. tvättadt smör, 2 hela ägg, 1 äggula.

Till glasyr: 1 msk. vatten, 1 tsk. citronsaft, 50 gr. strösocker.

Beredning: Till mördegen siktas mjölet på bakbordet, smöret fördelas i flockar och inarbetas i mjölet tillika med sockret och det uppvispade ägget blandadt med hjortronssaltet. Små släta bakelseformar beklädas med mördegen.

Mandeln skällas och drifves genom mandelkvarn samt arbetas väl tillsam-

mans med sockret och smöret, sist tillsätts äggen hastigt efter hvarandra. Smeten fylles till 3/4 i de beklädda formarna. Bakelserna gräddas i ordinär ugnsvärme, tills fyllningen fullkomligt stannat, och mördegen har vacker gulbrun färg.

De uppstjälpas genast och glaseras medan de äro ljumma.

Fisksoufflé (f. 6 pers.). 100 gr. smör, 100 gr. mjöl, 4 dol. grädd, 3 kkp. kokt fisk (1/2 kg. gädda), 6 ägg, salt, hvitpeppar.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas och grädden tillsättes litet i sänder under flitig rörning, hvarefter afredningen får ett godt uppkok, och hålles upp att kallna. Den kokta fisken plockas fin som risgrön och nedröres i den kalla smeten jämte äggulorna en i sänder. Den afsmakas med kryddorna och sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggwhitorna. Massan slås genast i smord och brödbeströdd form och gräddas omkr. 3/4 tim. i ordinär ugnsvärme.

Soufflén serveras genast den tages ur ugnen.

Vingelé (f. 6 pers.). 9 blad gelatin, 1/4 lit. kokande vatten, 1/4 lit. apelsinsaft, 1/4 lit. krusbärsvin.

Beredning: Gelatinet lägges i blöt ikallt vatten omkr. 2 tim., hvarefter vattnet bortslås och gelatinet upplöses i det kokande vattnet. Apelsinsaften och krusbärsvinet tillsätts och blandningen omröres väl samt hålles i gelé-

skål, och ställes på kallt ställe att stelnas.

Geléet bör helst tillagas dagen innan det skall användas.

Mandelmusslor (f. 6 pers.). 212 gr. smör, 212 gr. fint strösocker, 1 ägggula, 212 gr. sötmandel, 20 gr. bittermandel, 212 gr. hvetemjöl.

Till formarna: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Mandeln skällas, torkas i ugnen och drifves genom mandelkvarn. Smöret skiras och saltet fränskiljes noga, hvarefter smöret röres tills det blir hvitt och pösigt. Då tillsätts sockret, äggulan och mandeln, och degen arbetas väl. Små krusiga bakelseformar penslas med skiradt smör och degen utklämmas tunnt i dem. Bakelserna gräddas i medelmättig ugnsvärme och uppstjälpas först, då mesta hettan afgått.

Ragu på kött (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. stekt kött (rester), 1 rödlök, 2 msk. smör, 3 msk. mjöl, 1/2 lit. buljong eller steksås, 1 liten saltgurka, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 tsk. salt.

Beredning: Köttet skäres i jämna tärningar. Löken skalas, hackas fint och brynes i smöret. Mjålet iröres och buljongen eller steksåsen tillsättes, hvarefter säsen får koka 10 min. Köttet lägges jämte den i fina tärningar skurna saltgurkan. Anrättningen afsmakas, och serveras garnerad med brynt potatis.

R. T. 7013. S. H. Ödmanns A. T. 1318.
DRAK-THÉ
1/2 kg. 3:50; 1/4 kg. 1:85; 100 gr. 75 öre;
50 gr. 40 öre.

Skandinaviska Allmänna

Lifförsäkringsföreningen
BALDER
Hufvudkontor: Hamngatan 1 B, Sthlm.
Samlade fonder:
Omkr. 4,000,000 Kr.
Billiga bestämda premier.
All vinst tillhör de försäkrade.
1903 utdelas, allt efter hvarje försäkrings ålder, den försäkrades inträdesålder och den tariff, enligt hvilken försäkringen är avslutad, som årsvinst ända till 40,1 proc. af årspremien.
Ombud antagas å platser, där anstalten ännu icke är tillräckligt representerad.

Nationellt praktverk i folkupplaga.
På Adolf Bonniers förlag har nys utkommit:
SAMLADE SKALDEFÖRSÖK
af
ANNA MARIA LENNGREN.
Med omkring 120 illustrationer af **CARL LARSSON** samt lefnadsteckning af **KARL WARBURG.**
Den stora praktupplagan i kvartoformat af detta nationalverk kostade vid dess utgifvande 27 kr. inb. Genom inbesparing af utrymme och delvis omflyttning af ett och annat skaldestycke ser förläggaren sig i stånd att erbjuda denna i typografiskt hänseende fullt värdigt utstyrd illustrerade folkupplaga i oktaformat till det synnerligen billiga priset af
3 kr., inb med guldsn. 5 kr.

Ren Nickel Kockärl
från Berndorfer Metallwaarenfabrik,
Arthur Krupp,
med vidstående fabriks-
märke äro de solidaste,
mest praktiska och
de för hälsan lämpligaste af alla kockärl.
Tillhandahålles i större Bosättnings- & Järnaffärer.
Prospekter & priskuranter genom
MAX DÄUMICHEN,
Stockholm.

OBS.! Berndorfer Ren Nickel Kockärl böra icke förväxlas med i handeln förekommande nickelpläterade kockärl, hvilka efter några år blifva värdelösa, hvaremot Ren Nickel Kockärl alltid behålla sitt värde och återköpes med 3 kronor pr kilo.

Aspiranter till Postelevkurs.
Då enl. cirkulär af 8 maj 1903 för tillträde till postelevkurs fordras betyg om kunskaper, som berättiga till uppflyttning till klass 6:2 i allm. lärov., anordnas vid Stockholms Samgymnasium, Tulegatan 27, Allm. Tel. 82 45. Rikstel. 68 56 en förberedande postelevkurs.
Denna börjar d. 7 januari 1904 kl. 6 e. m. Anmälning å Stockholms Samgymnasium 11—12 f. m och hos undertecknade.
Läroverksadjunkt O. G. A. Hahr. Filosofie Doktor **J. M. Lindquist.**
25 Tulegatan 25. 51 Skeppargatan 51.
Tel. Brunkeb. 14 64. fr. kl. 1/2 5—5 e. m. Allm. Tel. 193 20. fr. kl. 4—1/2 5 e. m.

F. V. O:s
(Föreningen för välgörenhetens ordnande)
Slöjdfdelning,
1 A Arsenalsgatan 1 A,
(Huset närmast Nybron),
rekommenderar sin försäljning af Förkläden, Linnen, Skjortor, Kalsonger, Strumpor, Lakan, Örngätt, Handdukar, Klädningar, Gosskostymer, Småbarnskläder m. m. Väl utfördt arbete, goda varor och billiga priser.
Allm. Tel. 88 18.

Läs och märk!
Af alla ekmöbler fås de bästa från **Ekmöbelfabriken i Nyköping.**
Begär prisk. Utställning: Vasagatan 7, Sthlm.
Brefkort
å 1:—, 1:25, 1:50, 1:75, 2:—, 2:50, 3:—, 4:— & 5:— kr. pr 100 sort. **Gustavson, N. Hamngatan 28, Göteborg.**
Nervösa sjukdomar, reumatism, ömtålighet m. m. behandlas framgångsrikt hela året om å Kneippbaden vid Norrköping.

Mot kr. 1:50 i postanv. eller frim. erhållas 100 vackra vykort hos Dagmar Erikson, Norrköping.
MUSIK-Instrumenter,
Strängar och Tillbehör erhållas bäst och billigast från **Musikhandel, A. Th. Nilssons** Norrköping.
Violiner, Gitarer, äkta Magdeburgerdragspel, Munspe, Messingsinstrument, Sextettnoter m. m.

HEMÅT,
tidskrift utgifven af Kristliga Föreningen af Unga Kvinnor (K. F. U. K.) i Stockholm, utkommer under 1904 med 10 åttasidiga nummer. Tidskriften som vill från kristlig synpunkt behandla sociala och allmänna frågor, kommer därjämte att innehålla andliga uppsatser, berättelser, lefnadsteckningar m. m.
Såsom bilagor kunna medfölja nedanstående tidningar, som dock hvar för sig jämväl äro själfständiga.
I. Förbundsbladet,
utgifvet af och organ för Förbundet af Sveriges Kristliga Föreningar af Unga Kvinnor. Tidningen utkommer 10 gånger om året och innehåller meddelanden och uppsatser rörande föreningens verksamhet såväl inom som utom vårt land.
II. Missionstidningen "När och Fjärran",
utgifven af Kvinnliga missionsarbetare (K. M. A.) i Stockholm. Denna tidning utsänder 1904 sin första ärgång, i hvilken kommer att inflyta missionsuppsatser, berättelser och bref från K. M. A:s missionsfält m. m.
Pris pr år: Hemåt 1 kr., Förbundsbladet 50 öre, När och Fjärran 75 öre. *Preparation å posten.*

Det bästa hvetemjålet

MALMÖ BEST PATENT
Malmö Stora Walsqvam